Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

• № 215 (20. 782) • 1990 йил 20 сентябрь, пайшанба • Баҳоси 3 тийин.

ГАЗЕТА САҲИФАЛАРИДА:

• **Бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида иқтисодий масалаларни ҳал қилиш билан бирга аҳолини маънавий жиҳатдан тайёрлаш айниқса муҳимдир.** (Қашқадарё вилоят партия комитети биринчи котиби, вилоят Совети раиси А. Отажоновнинг мақоласидан — 1- ва 2-бет)

• **Газета одамларга томон юз бураётганидан мамнунмиз.** («Совет Ўзбекистони» ходимларининг сурхондарёлик муштарийлар билан суҳбатидан — 1- ва 2-бет).

• **Давлат божи: унда қандай ўзгаришлар бор?** (Муштарий саволига Ўзбекистон ССР адлия министри ўринбосари М. Абдусаломов жавоб беради — 3-бет).

• **Театрларга борганда болаларини бошлаб келаётган ота-оналар орасида партия ва совет ходимларини, ҳатто маданият муассасалар мутасаддиларини кам кўраман.** (СССР халқ артисти Б. Қориеванинг «Фарзандингиз театрга борадими?» мақоласидан — 4-бет.).

Бугун жумҳуриятимизда

«ҲОСИЛ—90»

Режа бажарилди

САМАРҚАНД (Телефон орқали олинди). К. Маркс номли колхознинг Йўлдош Тоғаев бошлиқ бригадаси аъзолари Пахтачи районида биринчилардан бўлиб пахта тайёрлаш йиллик режасини бажардилар. 94 гектар майдондан 209 тонна пахта териб олинди. Ҳосилдорлик гектарига 27 центнерни ташкил этди.

Б. ШАМСИЕВ.

Когон районидаги Қоровулбозор массивидаги Ульянов номли совхоздан Раҳимберди Аллаёров бошлиқ бригада йиллик пахта тайёрлаш планини бажарди. Чўлқуварлар қабул пунктига белгиланган 100 тонна ўрнига 126 тонна ҳосил топширишди.

Механизаторлар Н. Бобомуродов ва Ш. Хидиров ҳосилнинг асосий қисмини агрегатлари бункеридан тўкишди. Бригада деҳқонлари мавсум охиригача давлатга яна 50 тонна пахта сотишга қарор қилишди.

Шунингдек, Вобкент ноҳиясининг мана шу массивдаги 2-совхозидан Ҳазрат Тошев, 3-совхозидан Ғайбулла Йўллиев бошлиқ бригадалар ҳам йиллик маррага эришдилар.

Н. НАИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

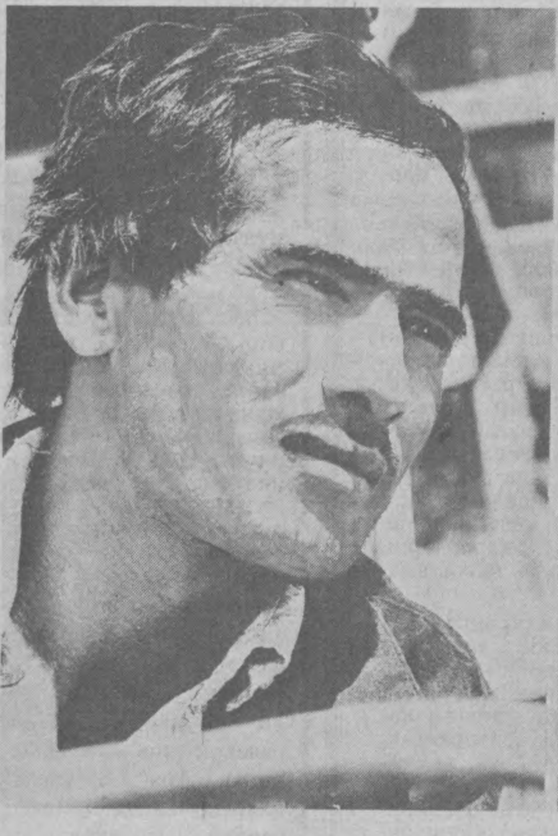

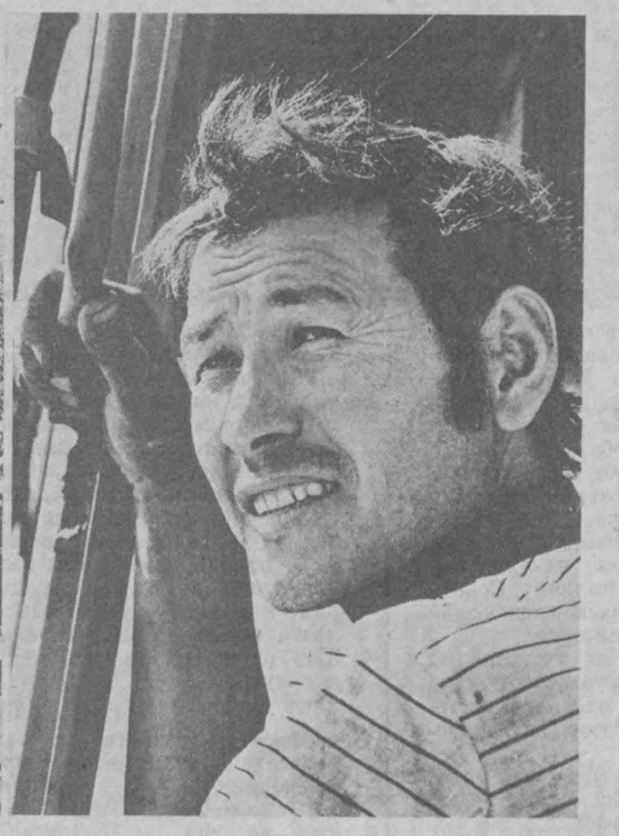

Боғот районидаги «Боғот» давлат хўжалиги деҳқонлари ҳар қачонгидек бу йил ҳам машина теримига эътиборни қаратганлар. 750 гектар майдондан 3 минг тоннага яқин ҳосил йиғиштириб олиш режалаштирилган. Шу кунларда хўжалик далаларида 16 та пахта териш машинаси юқори унум билан ишлатилиб, улар билан кунига 160 тоннадан зиёд пахта териб олинаётир.

СУРАТЛАРДА: 1. Механизатор Қаландар Ҳамроев. У мавсумда 300 тонна пахтани ўз агрегати бункеридан тўкмоқчи. 2. Совхоз директори Аҳмад Ҳасанов, бригадир Қодир Оллоберганов билан. 3. Механизатор Жумабой Латипов ҳам илғорлардан. У кунига 10—12 тонна пахта теряпти.

В. МОЛГАЧЕВ суратлари.

• Вилоят партия комитети биринчи котибларининг йўқламаси

ЖАВОБГАРЛИКНИ ҲИС ЭТИБ

А. Р. ОТАЖОНОВ,

КПСС Марказий назорат комиссиясининг аъзоси, Қашқадарё вилоят партия комитетининг биринчи котиби, вилоят Совети раиси

КПСС XXVIII съездидан кейин вақт ўтгани сари унинг партия ва халқ тақдири ҳамда келажак тараққиётимизда тутган ўрни ва аҳамияти тобора ойдинлашиб бормоқда. Мен съезд таҳрир ҳайъати аъзоси сифатида съезднинг якуний ҳужжатларини тайёрлашда қатнашдим, бу жараёнда муҳим фикр ва нуқтаи-назарлар ҳисобга олинди. Съезд қайта қуриш йўлида партияни ва унинг атрофидаги соғлом кучларни жипслаштириш имконини берадиган муҳим сиёсий ечимларни ишлаб чиқа билди.

Съезднинг ижобий якунлари тўғрисида гап кетганда, КПССнинг социалистик тараққиёт йўлига содиқ қолганлигини алоҳида таъкидлаш лозим. Бу жуда муҳим. Чунки, айрим кучлар ҳозирги кунда социализм ютуқларини инкор этишга, КПСС ва совет халқи босиб ўтган йўлни йўққа чиқаришга уринаётганликлари кўриниб турибди. Бироқ бу ҳаракатлар беҳудадир. Ҳозир нечоғлик оғир ва кўп синовларга бардош беришга тўғри келса ҳам халқимиз социализм ғоясидан юз ўгирмайди.

Съезднинг социализм қурилишида тутган қатъий позицияси партияга ва унинг ғояларига халқ ишончини мустаҳкамлаш, оммани инсонпарвар демократик социализм қурилишига фаол жалб қилиш учун принципиал асос ва куч бўлади. Анжуманнинг ижобий якунларидан яна бири иттифоқдош жумҳуриятларнинг сиёсий суверенитети ва иқтисодий мустақиллиги масаласида дадил қадам қўйилганлиги бўлди.

Вилоят коммунистлари, партия ташкилотлари Ўзбекистон Компартиясининг янги шароитдаги иши учун шу йилнинг декабрида жумҳурият партияси XXII съезди иккинчи босқичида қабул қилинадиган янги программа ва бошқа ҳужжатларни ишлаб чиқишда фаол қатнашмоқдалар. Меҳнаткашлар билан учрашув ва суҳбатларда кўпинча «Партия мамлакатни инқироздан олиб чиқишга қодирми? У вужудга келаётган сиёсий кучлар билан ўз муносабатларини қай тарзда қуради», деган саволларни эшитишга тўғри келяпти. Мен бундай саволларга албатта ижобий жавоб бераман.

Чунки у меҳнаткашлар манфаатларини ифодалаб ва ҳимоя қилиб келди ва шундай бўлиб қолади. Биз синфий таянчимизни йўқотмаслигимиз керак. Акс ҳолда ҳамма қатламларнинг партияси бўлишга даъво қилиб, ҳеч кимники бўлмай қолишимиз, жамиятда ўз таъсиримизни йўқотиб, унинг мададидан айрилиб қолишимиз ҳеч гап эмас.

Ҳозир партия ҳамма ишга ва ҳатто иқтисодий масалаларга аралашаверади, бунга унинг ҳаққи йўқ-ку, фақат сиёсат билан шуғулланиши керак эмасми, деган гаплар ҳам айтилмоқда. Бу нотўғри фикр. Агар

Иқтисодий мустақиллик — сиёсий мустақиллик асоси

партия фақат шиор ва чақириқларни ўртага ташлаш ҳамда иқтисодиёт ҳақида мунозаралар олиб боришдан нарига ўтмаса, унга амалий таъсир кўрсатолмаса, бундай партия ҳалокатга маҳкум, унинг халққа кераги бўлмаслигини унутмаслигимиз лозим.

Партия янгиланар экан, ўз иши шаклларини, усул ва услубларини тубдан қайта қуриб, ҳаётнинг барча жабҳаларига коммунистлар орқали таъсир ўтказиш зарур бўлиб қолди. Амалда партия, совет ва хўжалик органлари иш функцияларини ажратадиган, ҳокимиятни тинч йўл билан Советларга ўтказадиган давр келди. Бошқача айтганда бу осойишта инқилоб бўлади. Советларга ҳокимиятни беришни эса айрим кишилар ўйлаётганидек бир-икки кунда, енгил-елпи ҳал қилиб бўлмайди. Бу жуда мураккаб жараён ва бу иш билан чуқур масъулият сезиб шуғулланилмаса жиддий оқибатларга олиб келиши мумкин. Шу билан бирга бу жараённи тўхтатиб туриш ёки орқага суриш ҳам мумкин эмас.

Шу сабабли бизнинг назаримизда ҳозирги босқичда партия комитетларининг биринчи котиблиги ва халқ депутатлари Советларининг раислиги лавозимларининг қўшиб олиб борилиши жуда муҳимдир. Тажриба шуни кўрсатмоқдаки, бу — Советларга реал ҳокимиятни топшириш, партия ва Совет органлари вазифаларини ажратиш жараёнини нисбатан енгил ва врачлар таъбири билан

айтганда «оғриқсиз» амалга оширишга ёрдам беради. Буни мен ўз мисолимизда ҳам айтишим мумкин. Мен айни пайтда халқ депутатлари вилоят Советининг раиси ҳамда обкомнинг биринчи котиби лавозимида ишлаяпман. Илгари партия ташкилотларида ҳал этиладиган сиёсий, кадрлар танлаш, ижтимоий ва хўжалик масалаларини эркин, ошкора равишда ҳал этиш ишларини ҳазир Советлар ихтиёрига беряпмиз, Бу жараён шовқин-суронсиз, осойишталик билан ҳал қилиняпти.

Агар бу ишда оғир-босиқлик бўлмаса, ҳар томонни ўйлаб иш юритилмаса партия комитетлари ва Советлар ўртасида қарама-қаршилик ва кўнгилсиз ҳоллар содир бўлиши мумкин. Худди шундай вазият Муборак шаҳрида рўй берди. Бу ерда шаҳар партия комитети, шаҳар Совети ва ижроия комитетлари раҳбарлари ўртасида келишмовчилик,, ошкора қарама-қаршилик анчадан бери давом этиб келмоқда эди. Улар ўзларининг куч-ғайратларини «бу ерда ким ва қайси идора асосий-ю, кимнинг гапи ҳал қилувчи бўлиши керак», деган масала атрофидаги ўзаро муносабатларини аниқлашга сарфламоқдалар. Натижада шаҳардаги оддий одамларнинг муаммолари бир четда қолиб, ўз вақтида ҳал қилинмай, тўпланиб қолаётир. Чунки уларнинг ғам-ташвишларига шерик бўлиши керак бўлган раҳбарлар манманликка берилиб, ким устунлигини аниқлаш билан оворалар. Яқинда бу ерда шаҳар фаолларининг йиғилиши ҳамда шаҳар Совети депутатлари билан учрашув

(Давоми иккинчи бетда).

«Обуна—91» • Мулоҳаза, таклиф, истаклар

МУШТАРИЙЛАР БИЛАН МУЛОҚОТ

Вилоятларда бўлаётган учрашувларда газетхонлар жумҳуриятимиздаги матбуот нашрларининг фаолияти, берилаётган материалларнинг мазмун-мундарижаси ҳақида қизиқиш билан мулоҳаза юритмоқдалар. Қуйида Сурхондарёдаги учрашув давомида айтилган мулоҳаза ва таклифларни эътиборингизга ҳавола этмоқдамиз.

• *«Совет Ўзбекистони» рўзномаси ходимлари Сурхондарёда*

Кўзларга тўтиё этди

Жумақули БОЗОРОВ, «Тошкент» теплоходи капитани:

— Термиз дарё портида турли миллатга мансуб кишилар меҳнат қилади; Аҳилмиз. Бир-биримизнинг ютуғимиздан қувонсак, ташвишимиздан азият чекамиз. Бу ҳақиқий дўстликнинг белгисидир. Миллатим туркман, лекин ўзбек тилида ёзишни, ўқишни яхши биламан. Бадиий китобларни айниқса, жумҳуриятда чиқадиган вақтли матбуот нашрларини севиб ўқийман. «Совет Ўзбекистони» рўзномасига ҳурмат билан қарайман.

Бундан 26 йил бурун илк бор кўшни Афғонистонга юк олиб боргандик. Ўшанда бир ойдан кўпроқ вақт Ватандан ташқарида бўлишга тўғри келди. Ўзбекистондан, Туркманистон ва Тожикистондан кетиб қолган ватандошлар билан танишдим. Ватанни қўмсаш нима эканлигини, унинг она тупроғимиз «қанчалик азизлигини ўшанда чуқур тасаввур этдим.

Суҳбатдошларимизнинг бири мендан ўзига эсдалик қолдиришни сўради. Афсуски, тузукроқ бирон нарса олиб бормаганимни айтдим. Шунда у: «Ўзбекистонда чоп этилган китобми, рўзномами, варақами, йўқми? — дея сўради мендан. Мен «Қизил Ўзбекистон» рўзномасининг бир неча сонини теплоходдан олиб, унга тақдим этдим. Унинг кўзларидан шошқатор ёш оқа бошлади. Рўзномани юзига суртди. Суратларини эринмасдан томоша қилди.

Кейинги сафарларимда ҳам жумҳурият рўзномасини ўзим билан олиб бордим. Суҳбатдошларга Ватанимиздаги янгиликларни, эришилган ютуқларни ўқиб бердим. Собиқ ватандошларимиз билан дўстлигимизни шу рўзнома бошлади. Мен «Совет Ўзбекистони»нинг доимий ўқувчисиман. Уни севиб ўқийман ва унга ҳар йили обуна бўлиб келяпман.

(Давоми иккинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ ҲИСОБ КОМИТЕТИ ХАБАР ҚИЛАДИ

ИЛДАМРОҚ ҲАРАКАТ ҚИЛАЙЛИК

ЎЗБЕКИСТОН ССР САНОАТИНИНГ 1990 ЙИЛ ЯНВАРЬ-АВГУСТ ОЙЛАРИДАГИ ИШ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Жумҳурият саноатида саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш (иш бажариш, хизмат кўрсатиш) ҳажми 1990 йилнинг январь-август ойларида ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 3,1 фоиз кўпайди. Шу билан бир вақтда «Агрохим» давлат агрохимия уюшмаси, СССР Металлургия министрлиги, СССР Оғир машинасозлик саноати министрлиги, СССР Электр техника саноати ва приборсозлик министрлиги, СССР Автомобиль ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги, «Ўзбек Ўрмон», Ўзбекистон ССР Давлат сув хўжалиги қурилиши министрлиги, Ўзбекистон «Главстройдревпром»и, Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги корхоналарида ва бошқа корхоналарда маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми камайиб кетишига йўл қўйилди.

Маҳсулот етказиб бериш шартномавий мажбуриятлари 98,6 фоиз бажарилди (1989 йилнинг январь-август ойларида 98,8 фоиз бажарилган эди). Бирлашмалар ва корхоналарнинг 20 фоизи давлат буюртмаси ва истеъмолчилар билан бевосита алоқаларда белгиланган шартномавий мажбуриятлар бажарилишини таъминламади. Истеъмолчилардан қарз январь-август ойларида 181,8 миллион сўмни ташкил этди.

1990 йилнинг январь-июль ойларидагига нисбатан истеъмолчиларга етказиб берилмай қолган маҳсулот ҳажми ошди ҳамда ёқилғи-энергетика корхоналарида (1,7 миллион сўмлик маҳсулот етказиб берилмади, шартномавий мажбуриятлар эса 99,7 фоиз бажарилди), металлургия (27,9 миллион сўмлик маҳсулот етказиб берилмади ва шартномавий мажбуриятлар 96,3 фоиз бажарилди), машинасозлик (9,9 миллион сўмлик маҳсулот етказиб берилмади ва шатрномавий мажбуриятлар 99,0 фоиз бажарилди) комплекслари корхоналарида шартнома мажбуриятларини бажариш ва маҳсулот етказиб бериш даражаси пасайиб кетди.

1991 йилда маҳсулот етказиб бериш учун шартнома тузиш даражаси ҳам паст. Август ойининг охирида министрликлар ва идораларга қарашли 20 та корхона танлаб текшириб кўрилганида аниқланишича, фақат «Ҳимоя» тармоқлараро давлат бирлашмасида шартнома тўла ҳажмда тузилган. 1991 йилда маҳсулот етказиб бериш учун шартнома тузишнинг ўртача даражаси 27,8 фоизни ташкил этди.

Саноат маҳсулотининг энг муҳим турлари орасида деярли ҳар иккитасидан бирининг, ишлаб чиқариш топшириғи бажарилмади ва 1989 йилнинг январь-август ойларида эришилганига нисбатан ишлаб чиқариш ҳажми камайтириб юборилди. Пўлат, дизеллар, электр моторлар, кучланиш трансформаторлари, электр кўприк кранлари, лифтлар, тракторлар, минерал ўғитлар, резина пойабзал, картон, йиғма темир-бетон, сирланган сопол плиткалар, жун газлама, трикотаж маҳсулотлар, консервалар, шампан виноси, чой, папирослар ва сигареталар ҳамда шу кабилар ана шундай маҳсулотлардир.

Ўзбекистон ССР, Қорақалпоғистон АССР, вилоятлар ва Тошкент шаҳри саноатининг иши тўғрисидаги маълумотлар қуйида келтирилади (фоиз):

	Маҳсулот етказиб бериш шартнома мажбуриятларининг бажарилиши	Истеъмолчиларга етказиб берилмаган маҳсулот, миллион сўмлик	Шартнома мажбуриятларини бажармаган корхоналар улуши	Маҳсулот (иш, хизмат) ҳажми ўсишининг амалдаги суръатлари
Ўзбекистон ССР	98,6	181,8	20	3,1
Шу жумладан:				
Қорақалпоғистон АССР	98,4	5,9	17	5,7
Андижон вилояти	95,1	45,4	31	11,4
Бухоро вилояти	99,6	3,7	17	5,1
Жиззах вилояти	99,2	2,1	18	7,4
Қашқадарё вилояти	99,9	0,9	6	2,6
Наманган вилояти	99,4	4,6	12	4,3
Самарқанд вилояти	98,1	22,3	22	4,7
Сурхондарё вилояти	99,5	2,0	11	7,7
Сирдарё вилояти	99,7	0,7	11	10,6
Тошкент вилояти	98,0	45,7	27	1,1
Фарғона вилояти	99,2	13,9	22	0,3
Хоразм вилояти	99,8	1,3	7	2,6
Тошкент шаҳри	99,0	30,0	25	0,8

Саккиз ой давомида корхоналар қабул қилган халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш плани 191,8 миллион сўмлик ошириб бажарилди. Бундай молларни ишлаб чиқариш ўтган йилнинг саккиз ойидагига нисбатан 614,0 миллион сўмлик ёки 7,3 фоиз кўпайди. Бироқ ана шу молларни ишлаб чиқаришни кўпайтиришнинг эришилган суръатлари 1990 йил учун тасдиқланган планнинг бажарилишини таъминламайди, бу планда ишлаб чиқаришни 10,1 фоиз ошириш кўзда тутилган бўлса, ўсиш суръати 2,8 фоиз орқада қолмоқда.

1990 йилнинг январь-август ойларида халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш қуйидаги маълумотлардан кўриниб турибди (чакана нархларда, миллион сўм):

(Давоми иккинчи бетда).

ТЎҒРИ ЙЎЛНИ ТОПИШ УЧУН

ТАССНИНГ ПАРЛАМЕНТДАГИ МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

СССР Олий Совети сессиясининг 18 сентябрдаги эрталабки мажлисида қарорлар қабул қилиш учун депутатлар сони етарли эди, мажлисда мамлакат халқ хўжалигини барқарорлаштириш ва бошқариладиган бозор иқтисодиётига ўтишнинг кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлари тўғрисидаги масалани кўриб чиқиш давом этди. Раислик қилувчи А. И. Лукьянов сессияда парламент аъзоларидан ташқари яна 89 халқ депутати қатнашаётганлигини маълум қилди. СССР Президенти М. С. Горбачев, СССР Президентлик Кенгаши ва ҳукумати аъзолари сессия ишида қатнашмоқдалар.

Кечаги мажлис хусусида Кремлга жуда кўп хат келди. Бу хатларнинг кўпида нутқларнинг амалий ва осойишта тусдаги, бу эса олимлар ҳам, ҳукумат ҳам, Президент ҳам таклиф этаётган нарсаларни ҳар томонлама баҳолашга имкон бериши таъкидланади.

Сайловчилар вазмин бўлишга, хўжалик юритишнинг янги шаклларини жорий этиш оқибатларини пухта таҳлил қилишга, яна «гап тагида қолиб кетмасликка» чақирмоқдалар.

Муҳокама олдиндан режалаштирилганидек, депутатларнинг саволларига академиклар А. Г. Аганбегян, С. С. Шаталин ва Л. И. Абалкиннинг қисқача жавобларидан бошланди.

Деярли ҳар бир нотиқ бозор иқтисодиётига ўтиш масалаларининг энг мақбул ечимларини излашда парламент аъзолари намоён этишлари лозим бўлган юксак масъулиятни таъкидлашни ўз бурчи деб ҳисоблади. Эҳтимол шунинг учун ҳам кўпгина нотиқлар мамлакат Президенти тақдим этган ягона дастур тўғрисида гапиришни эмас, балки қайси лойиҳада бўлишидан қатъи назар ҳар қандай оқилона фикрни назардан четда қолдирмасликка ҳаракат қилиб, турли вариантларни таҳлил этишни афзал кўрдилар. Бироқ мақтовларга нисбатан танқиднинг кўпроқ бўлганлиги табиийдир.

Масалан, депутат Ю. Т. Комаров бирлаштирилган дастурнинг аҳоли ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилинишига доир қисми бўшлигини айтди.

Депутат Ф. М. Бурлацкий ҳам тахминан шу маънода гапирди, у Президент тақдим этган концепциянинг йўналишлари ва асосий қоидаларини маъқуллашни, бу концепцияни амалга оширишда Президентлик Кенгашига, Федерация Кенгашига ва улар тузишни зарур деб топган органларга фавқулодда ваколатлар юклашни таклиф қилди.

Депутат А. Н. Саунин барча таклифларни парламентнинг комитетлари ва комиссияларида янада батафсил ўрганишга чақирди. У бозор иқтисодиётига ўтишнинг турли вариантларини қиёслаб, улардан бирортасини ҳам ҳамма нарсани қамраб олувчи вариант деб бўлмаслигини таъкидлади.

(ТАСС).

• Спорт •

ҒОЛИБЛИК ЙЎЛИДА

● Жумҳуриятимиз енгил атлетикачилари Волгоград шаҳрида мамлакат биллур соврини учун ўтказилган беллашувларда яхши натижаларга эришдилар.

Найза улоқтирувчи Дмитрий Полюнин соврин олдидан машқларни тобига етказди. Маҳоратини оширди. Ғолибликни қўлга киритишни мақсад этиб, кўнглига тугди. Мусобақада ғалаба унга ёр бўлди. Найзани 82 метр 30 сантиметр узоқликка отиб, ҳурмат шоҳсупасининг юқори поғонасига кўтарилди. Тошкентлик спортчи халқаро тоифадаги спорт мастери даражасини яна бир бор ошириб бажарди.

Уч хатлаб сакрашда Дамир Тошпўлатов ғолиб бўлди. У 16 метр 55 сантиметр узоқликка сакради. Бу спорт мастери даражасидан ошиқ натижадир.

400 метрли масофада тўсиқлар оша югуришда Сергей Пичерский маррага иккинчи бўлиб келди. 100 метрга югуришда Анвар Кучмуродов ҳам шундай натижага эришди. Лангар билан сакраш мусобақаларида эса Вячеслав Аристов машҳур спортчимиз Радион Гатаулиннинг йўқлигини билинтирмади. У 550 сантиметр баландликдан ошиб ўтиб, совриндор бўлди. Фарғоналик Ирина Оноприенко 605 сантиметр узунликка сакраб, мусобақанинг бронза медали билан тақдирланди.

Жумҳуриятимиз спортчилари (устози Ашур Нормуродов) умумкоманда ҳисобида бешинчи ўринни олишди.

ЎЗБЕКИСТОН ЖУМҲУРИЯТИ XXI СПАРТАКИАДАСИ

● ШАХМАТ. 64 катак узра мусобақа ғолиблари аниқланди. Бухоро области (эркаклар) аъзолари ва пойтахт области вакиллари спартакиада чемпиони унвонига сазовор бўлишди.

Вилоят партия комитети биринчи котибларининг йўқламаси

ЖАВОБГАРЛИКНИ ҲИС ЭТИБ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

ўтказилди. Очиқчасига ва фойдали суҳбат бўлди. Ўйлайманки, шаҳарда вазият яхши томонга қараб ўзгарди.

Агар бутун вилоят ҳақида гапирадиган бўлсам, шуни айтиш кераккки, бизда барча даражадаги советларнинг тўлақонли ишлашлари учун зарур шарт-шароитлар вужудга келтирилмоқда. Масалан, вилоят Советини олайлик. Сессияга масала тайёрлаши керак бўлган депутатлар бир ҳафта муддат билан асосий ишларидан озод қилинадилар. Улар ойлик маошлари сақлангани ҳолда, бунинг устига Советдан яна 50 сўм миқдорида ҳақ оладилар. Депутатлар ўқуви ташкил этилган. Улар билан давлат ҳуқуқи асослари, бозор иқтисодиёти масалалари ва бошқа муаммолар юзасидан машғулотлар ўтказилмоқда. Яқинда депутатлик комиссиялари жойларга чиқиб, вилоят Совети ҳайъатининг муҳокамасига киритилган айрим масалаларни ўрганиб қайтдилар. «Деҳқонобод районидаги автомобиль йўлларининг аҳволи ва уни яхшилаш чоралари ҳақида», «Хароба ҳолга келиб қолган мактабларни тугатиш ва янги мактаблар қуришни жадаллаштириш ҳақида»ги масалалар ана шулар жумласидандир.

Халқ ўз дарди, ғам-ташвишлари билан вилоят Совети қабулига хат ва аризалар кўтариб кела бошлади. Вилоят Совети ҳайъати аъзолари ҳар ойда камида юздан ортиқ кишини қабул қилишмоқда.

Яна КПСС XXVIII съезди кўтарган ва шу куннинг энг муҳим муаммоси бўлиб қолган долзарб вазифалар масаласига қайтайлик. Шулардан бири бозор иқтисодиётига ўтиш масаласидир.

Биз бозор иқтисодиётига регионал хусусиятларни, албатта ҳисобга олган ҳолда босқичма-босқич ўтиш тарафдоримиз. Бозор муносабатлари бизда аввал бошданоқ бошқариладиган бўлиши керак. Биринчи галда жумҳуриятларнинг ўтиш пайтидаги ҳолатини тенглаштириш ва хусусан шу даврда аҳолининг социал ҳимояланишини таъминлаш зарур.

Мана, Ўзбекистонни олиб кўрайлик. Умумиттифоқ меҳнат тақсимотининг «ўгай сиёсати» жумҳурият иқтисодиётининг етмиш йил мобайнида бир ёқлама ривожланишига, уни фақат хом ашё базасига айланишга олиб келди. Натижада 9 миллион киши ёки аҳолининг қарийб тенг ярми қашшоқлик чегарасидан ҳам паст даражада кун кечирмоқда. Аҳоли жон бошига миллий даромад ишлаб чиқариш, асосий озиқ-овқат маҳсулотларини истеъмол қилиш, уй-жой ва социал-маиший муассасалар билан таъминланиш кўрсаткичлари бўйича Ўзбекистон Иттифоқ даражасидан икки-уч баравар ортда қолиб кетди. Вилоятимизда эса аҳолининг турмуш даражаси янада паст.

Мутахассисларнинг фикрича, жумҳуриятимизни иттифоқдош республикалар даражасига етказиш учун камида 10 миллиард сўм маблағ керак бўлади. Бу ҳар йили ажратиладиган бюджет маблағларининг учдан бир қисмига тенг. Бозор иқтисодиётига шошма-шошарлик билан ўтилса, жумҳуриятимиз, шу жумладан вилоятимиз аҳолиси қай ҳолатга тушиши, аҳволнинг нақадар мураккаб ва оғир бўлиши ана шу муаммолардан ҳам кўриниб турибди.

Бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида иқтисодий масалаларни ҳал қилиш билан бирга аҳолини маънавий жиҳатдан тайёрлаш айниқса муҳимдир. Халқни ишонтириш, янгича иқтисодий муносабатлар қандай ютуқларга сабаб бўлишини аниқ тушунтириш зарур. Агар халқнинг розилиги олинмаса, унинг мададига таянилмаса, ҳеч қандай ислоҳотни амалга ошириб бўлмайди. Шу боисдан партия ташкилотларининг мазкур соҳадаги вазифаларидан бири аҳоли ўртасида оммавий-сиёсий ишларни кенг кўламда олиб боришдан иборат бўлиб қоляпти.

Энди бозор иқтисодиётига ўтиш учун вилоятда кўрилаётган тайёргарлик ҳақида.

Биз вилоятни хом ашё ўрнига тайёр маҳсулот ишлаб чиқариш йўналишига буриб юбориш заруриятидан келиб чиқиб, халқ хўжалигини ташкилий жиҳатдан қайта қуриш дастурини ишлаб чиқяпмиз. Мавжуд молиявий-иқтисодий шароитларимиз бу программани амалга ошириш имкониятини бермайди. Тайёр маҳсулот ишлаб чиқарувчи кўплаб корхоналарни барпо қилиш имкониятларини тезроқ топиш учун жумҳурият ичида ҳам, ундан ташқарида ҳам саноати ривожланган регионлар билан бевосита шартнома алоқаларини йўлга қўйиш, шу жумладан чет эл фирмаларини ҳам бу ишга жалб этиш зарур бўляпти.

Ҳозир «Шўртангаз» саноати бошқармаси базасида Бельгия мамлакати билан ҳамкорлик йўлга қўйиляпти. Бу ерда замонавий чет эл технологияси асосида ишлайдиган йирик газхимия ва тўқимачилик комплексини барпо этишни мўлжаллаяпмиз. Ушбу корхона вилоят, жумҳурият ва мамлакатга зарур бўлган, жаҳон бозорларида эркин рақобат қила оладиган сифатли махсулот беради. Шунга ўхшаш режаларни бошқа корхона ва тармоқларда ҳам амалга оширишни мўлжаллаб турибмиз.

Иқтисодиёт структуравий қайта қуриш билан бирга асосан қишлоқ хўжалиги хом ашёсини қайта ишлаб, тайёр маҳсулот ҳолига етказадиган кўплаб кичик корхоналарни барпо қилиш режалаштирилган. Лекин бу ишларнинг нечоғли муваффақиятли амалга оширилиши кўп жиҳатдан мустақил равишда чет эл технологиясини сотиб олиш учун қатъий валюта ишлаб топишимизга боғлиқ.

Бозор иқтисодиётига ўтишнинг муҳим қирраси мулкий муносабатлар масаласидир. Иқтисодиётни қайта қуришда мулкчиликнинг хилма-хиллиги йўлидан боришимизга тўғри келади. Халқ хўжалигининг стратегик тармоқлари бўлмиш ёнилғи-энергетика комплекси, ҳаво ва темир йўл транспорти давлат мулки сифатида сақланиб қолса-да, бошқа тармоқларда ва жумладан аҳолига хизмат кўрсатувчи соҳаларда кооператив, акционерлик ва хусусий мулкларининг ривожланишига имконият бериш зарур. Ана шундай қилинса, бу соҳалар аҳолиси азалдан ҳунармандчилик ва савдо-сотиқ билан шуғулланиб келган бизнинг шароитимизда тез ривожланиб кетиши мумкин. Бу биринчидан, истеъмол бозорини керакли товарлар ва хизматлар билан тўлдириш имконини беради, қолаверса иккинчидан, ишсизларни доимий иш билан таъминлаш имконини вужудга келтиради. Ҳисоб-китоблар яқин келажакда вилоятимизда 500 дан кўпроқ корхона ва хизмат кўрсатувчи ташкилотларни хусусий эгаларга сотиш мумкин эканлигини кўрсатяпти.

Айни пайтда меҳнатни ташкил этиш формаларини бозор муносабатларига имкони борича мослаштиришга ҳаракат қиляпмиз. Масалан, аграр соҳани олиб кўрайлик. Эндиликда ижарадаги жамоа қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулотнинг 60 фоизини етиштирмоқда. Вилоят бўйича ҳар гектар ердан 2 минг сўм даромад қилинаётган бир пайтда ижарачилар 6 минг ва ҳатто 9 минг сўмгача даромад олмоқдалар. Фермер хўжаликлари ҳам пайдо бўла бошлади. Улар ҳозирча кам, атиги 130 та бўлса ҳам, келажакда минглаб фермерлар пайдо бўлади. Чунки уларнинг самараси яққол кўриниб турибди. Масалан, бу йил Қарши районидаги Собир Раҳимов номли совхозда ташкил топган Эргаш Исматов деҳқон хўжалигини олайлик. Бу оила 60 бош қорамол, шу жумладан 20 бош сигир боқмоқда. Кунига ҳар бош сигирдан 10 литр сут соғиб олиняпти, Бўрдоқига боқилаётган молларнинг бир кеча-кундуздаги семириши 900—1000 граммни ташкил этмоқда. Бу кўрсаткич совхоздаги ўртача даражадан 1,5—2 баравар кўпдир. Область партия ташкилоти бундай оилалар тўплаган тажрибани кенг оммалаштираётир.

КПСС XXVIII съездидан сўнг икки ойга яқин вақт ўтди. Партия ташкилотлари съезд қарорларини ҳар бир кишининг онгига чуқур сингдириш, бу қарорларни амалга ошириш соҳасида жуда катта амалий иш олиб бормоқдалар.

Кейинги пайтларда жумҳуриятимизда аҳоли турмуш фаровонлигини яхшилаш борасида кўп ишлар қилинаётганлиги маълум. Жумҳурият Президентининг қатор Фармонлари ва ҳукумат қабул қилган қарорлар ана шу мақсадга йўналтирилгандир. Қишлоқда аҳолига томорқа ва уй-жой қуриш учун ер участкалари ажратилиши, пахта йиғим-терими қатнашчиларига тўланаётган ҳақнинг кўпайтирилиши, пахтанинг харид нархлари оширилиши, аҳоли шахсий хўжалигидаги молларни ем-хашак билан таъминлаш, кўп болали, кам таъминланган оилаларга, ҳомиладор аёлларга, бошланғич синф ўқувчилари, студентлар, ҳунар-техника билим юртлари талабалари, қариялар, Улуғ Ватан уруши ногиронлари ҳамда уларнинг оилалари ва бошқаларга кўрсатилаётган ғамхўрликдан вилоятимиз аҳолиси ниҳоятда мамнун бўляпти. Биз бу тадбирларни изчил амалга ошира бориб, аҳоли турмушини янада яхшилашнинг ички имкониятларини ҳам топяпмиз. Шу йилнинг етти ойи ичида саноат корхоналарини жалб қилган ҳолда вилоятнинг асосан қишлоқ жойларида 530 километрдан кўпроқ газ қувурлари ўтказилди.

Қашқадарё бой табиий иқлим шароитларига эга. Лекин асосий бойлик ўтмиш авлодлардан ҳаётий доноликни, чидам ва матонатни, ҳурмат ва муҳаббатни, меҳнатсеварлик ва миришкорликни мерос қилиб олган одамларимиздир. Ана шу бебаҳо бойликлардан одамлар турмушини янада яхшилаш йўлида самарали фойдаланиш эса ҳаммамизнинг вазифамиздир.

ИЛДАМРОҚ ҲАРАКАТ ҚИЛАЙЛИК

(Давоми. Боши биринчи бетда).

	Амалда ишлаб чиқарилгани	Корхона қабул қилган планнинг бажарилиши, фоиз	1990 йил январь-август ойларида 1989 йил январь-август ойларига нисбатан, фоиз
Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш (бозор фондини қўшганда)	9036,7	102,2	107,3
Шу жумладан:			
Озиқ-овқат маҳсулотлари	3188,0	103,1	101,8
Спиртли ичимликлар	1201,9	102,4	114,3
Ашёвий моллар	4646,8	101,5	109,6
Шундан енгил саноат моллари	3000,7	100,0	105,4
Ашёвий молларга давлат буюртмаси	1515,8	104,8	119,1

Енгил саноат моллари ишлаб чиқаришнинг ўсиши ўтган йилнинг январь-август ойларига нисбатан 152,4 миллион сўмни ташкил этди. Шу билан бир вақтда ип газлама (89,5 фоиз) ва жун газлама (98,0 фоиз), пайпоқлар (95,6 фоиз) ва трикотаж буюмлар (97,7 фоиз) ишлаб чиқариш топшириқлари бажарилмади. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан жун газлама ишлаб чиқариш 7 фоиз, гилам ва гилам пойандозлар ишлаб чиқариш 1,4 фоиз, трикотаж буюмлар ишлаб чиқариш 0,3 фоиз камайди.

Озиқ-овқат ишлаб чиқаришда ҳам худди шундай аҳвол юз берди. 1989 йилнинг саккиз ойига нисбатан гўшт ишлаб чиқариш 0,4 фоиз, сариёғ ишлаб чиқариш 2,5 фоиз, консервалар ишлаб чиқариш 3,6 фоиз камайди, шунингдек, коньяк ишлаб чиқариш 29,9 фоиз, шампан виноси ишлаб чиқариш 26,4 фоиз, минерал сувлар ишлаб чиқариш 1,6 фоиз, папирос ва сигареталар ишлаб чиқариш 33,6 фоиз камайди.

Ижара муносабатлари шароитида ишлаётган 36 корхонада ишлаб чиқариш умумий ҳажмининг ўсиши умуман жумҳуриятдагига нисбатан камроқ (1,2 фоиз), саноат маҳсулотининг умумий ҳажмида ана шу корхоналарнинг улуши ҳали ҳам жуда кам — 2,6 фоиз.

Ана шу корхоналарда маҳсулот етказиб бериш шартномавий мажбуриятлари 98,8 фоиз бажарилиб, истеъмолчиларга 4,4 миллион сўмлик маҳсулот кам етказиб берилди.

1990 йилнинг январь-август ойларида халқ хўжалиги комплекслари фаолиятининг кўрсаткичлари қуйидагича бўлди (фоиз).

	Маҳсулот етказиб бериш шартнома мажбуриятларининг бажарилиши	Истеъмолчиларга етказиб берилмаган маҳсулот, миллион сўмлик	Шартнома мажбуриятларини бажармаган корхоналар улуши	Маҳсулот (иш, хизмат) ҳажми ўсишининг амалдаги суръатлари
Ёқилғи-энергетика комплекси	99,7	1,7	25	4,1
Металлургия комплекси	96,3	27,9	67	—3,2
Машинасозлик комплекси	99,0	9,9	32	—2,3
Химия-ўрмон комплекси	98,8	17,5	31	1,1
Деҳқончилик саноат комплекси	99,6	17,7	14	5,7
Ўзбекистон ССР енгил саноат министрлиги	97,4	72,3	37	2,6
Ўзбекистон ССР маҳаллий саноат министрлиги	100,0	—	—	9,1
Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги	93,8	6,0	53	—4,0
Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги	97,4	8,6	43	4,2

Ёқилғи-энергетика комплексида кўмир, нефть ва газ қазиб чиқариш топшириқларининг бажарилиши таъминланди. Шу билан бир вақтда газ қазиб чиқариш 1989 йилнинг январь-август ойларига нисбатан 0,4 фоиз камайди.

Металлургия комплекси корхоналарида январь-июль ойларидагига нисбатан маҳсулот етказиб беришда истеъмолчиларга қарздорлик кўпайиб, 27,9 миллион сўмни ташкил этди. Пўлат ва прокат ишлаб чиқариш топшириқлари бажарилмади. Ўзбекистон металлургия заводи пландагига нисбатан 46,8 минг тонна тайёр прокат ва 32,2 минг тонна пўлатни кам ишлаб чиқарди. Бундан ташқари пўлат ишлаб чиқариш 1989 йилнинг саккиз ойига нисбатан 0,7 фоиз камайди.

Машинасозлик комплексида машиналар ва ускуналарнинг бир қанча турларини ишлаб чиқариш ҳажми ошди. Енгил саноат учун технология машина-ускуналари, асбоблар ҳамда автоматлаштириш воситалари, пахта териш машиналари ва бошқа машиналарни ишлаб чиқариш белгиланган топшириққа мувофиқ амалга оширилди.

Шу билан бир вақтда Андижон машинасозлик заводида дизеллар, «Подъёмник» заводида электр кўприк кранлар, Тошкент трактор заводида тракторлар, Чирчиқ трансформатор заводида кучланиш трансформаторлари ва бошқа маҳсулотларни ишлаб чиқариш топшириқларининг бажарилиши таъминланмади ва бундай маҳсулотларни тайёрлаш камайиб кетди.

Маҳсулот етказиб бериш шартнома мажбуриятларини бажаришда СССР Оғир машинасозлик министрлиги ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналари (4,9 миллион сўмлик маҳсулот етказиб берилмади), СССР Электр техника саноати ва приборсозлик министрлиги (2,9 миллион сўмлик маҳсулот етказиб берилмади) ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналари энг кўп даражада қолоқликка йўл қўйдилар.

Химия-ўрмон комплекси корхоналари термопластдан қувурлар ва бундай қувурлар учун деталлар, кимёвий тола, қоғоз ишлаб чиқариш топшириқларини бажарди. Шу билан бир вақтда «Навоиазот» ишлаб чиқариш бирлашмаси планга нисбатан 39,4 минг тонна синтетик аммиак, 15,4 минг тонна минерал ўғитни; Чирчиқдаги «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси 5,2 минг тонна капролактам ва 14,3 минг тонна карбамидни; Фарғонадаги «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмаси 0,7 минг тонна пластик массалар ва синтетик смолаларни ҳамда 9,6 минг тонна минерал ўғитни кам ишлаб чиқарди.

«Агрохим» давлат агрохимия уюшма системасида маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартномавий мажбуриятларни бажаришда энг кўп қарздорликка йўл қўйилди. (12,6 миллион сўмлик).

Қурилиш индустрияси корхоналари иморатбоп ғишт, йиғма темир-бетон ва сирланган сопол плиткаларни режалаштирилган ҳажмда ишлаб чиқаришни таъминламаяпти.

Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги корхоналари январь-август ойларида истеъмолчилардан 8,6 миллион сўмлик қарздор бўлиб қолдилар. Ҳар икки корхонадан бири шартнома мажбуриятларининг бажарилишини барбод қилди.

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги корхоналарининг ярми истеъмолчилар олдидаги мажбуриятларини бажармаяпти. Умуман министрлик бўйича январь-август ойларида 6,0 миллион сўмлик маҳсулот кам етказиб берилди. Етказиб берилмаган маҳсулот ҳажмининг ярмидан кўпроғи 160-трестнинг Чирчиқдаги бинокорлик материаллари комбинати, Фарғонадаги 4-ёғочсозлик заводи ва «Ўзстройконструкция» ишлаб чиқариш бирлашмаси зиммасига тўғри келади.

ТИББИЁТЧИЛАР ДАЛАДА

Амударё районидаги Тельман номли колхоз, «Қипчоқ» совхози пахтакорлари кунига 2,5—3 фоиздан ортиқ пахта тайёрлашга эришмоқдалар. Ҳозир кўпчилик колхоз ва совхозларда машина терими бошлаб юборилди.

Далаларда меҳнат қилаётганларга ва механизаторларга, уларнинг ўғил-қизларига тиббий хизмат кўрсатишда район марказий касалхонаси шифокорлари ва ҳамширалари намунали иш олиб бормоқдалар. Район колхоз ва совхозларида 55 та табиб-доялик пункти, тўртта қишлоқ врачлик-амбулаторияси, тўртта қишлоқ-участка касалхонаси пахтакорлар хизматида. Бундан ташқари район марказий касалхонаси пахтакорлар ва механизаторларга тиббий хизмат кўрсатиш бўйича иккита кўчма бригада ташкил этди.

— Айрим колхоз ва совхозларда табиб-доялик пунктларини қуриш ва ремонт қилиш ишларига эътибор берилмаяпти, — дейди район марказий касалхонаси бош шифокори Абдулла Хўжаметов. — Пахтачиликка ихтисослашган Максим Горький номли совхознинг «Москва» бўлимидаги, Ленин номли колхознинг С. Айний номли участкасида табиб-доялик пунктлари бир хонада жойлашган. Бунинг устига уларда телефон ўрнатилмаган. Биз бу ҳақда район раҳбарларига бир неча марта мурожаат қилдик. Ҳақли талаб ва эътирозларимиз асоссиз равишда қондирилмаяпти.

Район партия, совет, хўжалик раҳбарлари пахтакорлар ва механизаторларга тиббий хизмат кўрсатишдаги хато ва камчиликларни тезда бартараф қиладилар деб умид қиламиз.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Обуна—91

МУШТАРИЙЛАР БИЛАН МУЛОҚОТ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Теплоходимиз ходимлари рўзнома фаолиятидан хурсанд. Чунки ҳар йили Дарё ва денгиз флоти кунини нишонлаймиз. Ана шу айём кунларида Термиз дарёчилари, айниқса, «Тошкент» теплоходимиз жамоаси «Совет Ўзбекистони» рўзномасининг эътиборидан четда қолмаяпти. Баланд руҳ билан ишлаётган жамоамиз аъзолари белгиланган режаларни ортиғи билан ўринлатиб ,қўлга киритилаётган муваффақиятларни янада мустаҳкамламоқдалар.

Муштарий сифатида менинг айрим таклифларим бор. Рўзномада миллий ва миллатлараро муносабатларга бағишланган турли жанрдаги мақолалар мунтазам равишда чоп этиб борилса яхши бўларди. Шунингдек, халқлар дўстлиги, жумҳуриятнинг мустақиллигини таъминлаш ва шу асосда миллий ва миллатлараро муносабатларни такомиллаштириш мавзуида ҳам чиқишлар кўпайтирилса. Яна бир нарса. Афғонистон тупроғида деярли ўн йил давомида чекланган совет қўшинлари жанг қилдилар. Ана шу жангларда қаҳрамонларча ҳалок бўлганлар, байналмилалчи жангчилар ҳақида ҳам мақолалар берилса айни муддао бўларди.

Инсон азиз

Термиз районидаги лимончилик совхози,

Рўзи Эргашев, бош агроном:

— Кейинги вақтда одамлар ҳақида кўпроқ ғамхўрлик қилинадиган бўлиб қолди. Эълон қилинган Президент Фармонларинигина кўзда тутаётганим йўқ. Алоҳида-алоҳида жамоалар имконият доирасида ташаббуслар билан чиқишяпти. Мана бизнинг хўжалигимизни олинг. Ўтган йили планни 160 фоиз бажардик. Кўрган даромадимиздан бир қисмини пенсияга чиқаётганлар учун сарфлашга келишганмиз. Унда ишчиларнинг давлат хўжалигида қанча ишлаши инобатга олиняпти. Шунга қараб 500 сўмдан 2000 сўмгача пул мукофоти берилмоқда.

Хўш, ана шундай олийҳимматликни, инсонгарчиликларни кўп ёзяпмизми? Йўқ. Президентимизнинг Фармонлари жойларда қандай амал топаётгани, халққа қандай тушунтирилаётгани ҳақида ҳам кўпроқ материаллар ўқишни истардик. Кишилар бир-бирларини қадрлаётганлари, бир-бирларига меҳр-муҳаббат кўрсатаётганларини ёзиш керак. Бу масалаларнинг тарбиявий аҳамияти ниҳоятда катта.

Норгул Зоирова, ишчи:

— Газета одамларга томон юз бураётганидан мамнунмиз. «Одобнома» ташкил этилди. Ажойиб фазилатли кишилар ҳақида тез-тез ёзиляпти. Улар ҳақида ҳар қанча ёзса кам. Аммо биз бир нарсадан ҳафамиз. Ана шу заҳматкаш инсонларнинг кўпчилиги аёлларку! Шундай экан, ҳам уй-жойни, ҳам ишни тинчитаётган, парвона бўлиб ўғил қиз тарбиялаётган хотин қизлар ҳақида нега кам ёзиляпти? Уларнинг ташвиши, ўй-хаёли ҳақида кам ёритилади. Ҳолбуки, хотин қизларнинг кийиниш маданиятидан тортиб, гигиенасигача рўзномада акс этиб туриши керак.

Дадиллик кўпроқ бўлсин

Ангор педагогика билим юрти,

Шайдулла Муродов, ўқитувчи:

— Ўзбек тили давлат тили деб эълон қилинганидан кейин рўзнома бу масалага эътиборни кучайтирди. Мутахассисларнинг, Атама қўмитасининг чиқишлари уюштирилди. Тилимизнинг бугунги аҳволи таҳлил қилинган мақолалар чоп этилди. Бундан хурсандмиз. Аммо давлат тили жойларда қандай жорий қилинмоқда? Унга эътибор кучаймаптими? Муассаса ва корхоналарда ўзбек тилини ўргатиш йўлга қўйилдими? Айниқса, йирик бирлашма ва корхоналарда давлат тили ўз ўрнини топиб боряптими? Кечирасизлар, Бу борада принципиал чиқишлар деярли йўқ. Шу мавзуда конкрет адреслар бўйича танқидий чиқишлар керак, сурат айбномалар бериш вақти ҳозир.

Дилфуза Соҳибоева, талаба:

— Дафъатан гапни танқиддан бошлаганим кўнгилларингизга келмасину, ёшлар ҳаётига кам ўрин беріляпти. Ёшлар ҳаёти, уларнинг олами рўзноманинг муҳим мавзуларидан бўлиши керак. Ҳолбуки, Ўзбекистонимиз энг болажон жумҳуриятлардан бири эканлиги маълум. Олий ўқув юрти, билим юртлари, мактаб ҳаётига оид ечимини кутаётган масала ва муаммолар камми? Агар рўзномада вақти-вақти билан ёшлар ҳаётига бағишланган саҳифалар бериб борилса кўнглимиздаги иш бўларди.

Холмурод Абдуназаров, талаба:

— Тарихимиз, ўтмиш маданиятимиз ажойиб анъаналаримиз ҳақида қатор мақолалар берилди. «Мерос» саҳифасидаги чиқишлар яхши таассурот қолдиряпти. Аммо нега ўтмишимизнинг ат-Термизий сингари буюк алломалари ҳақида кам материал беріляпти. Уларга бор бўйича — ижобий ва салбий томонларини кўрсатиб таъриф берайлик. Кўриниб турибди, илгари тарихимизга бир томонлама муносабат билдирилган. Ошкоралик замони экан, ошкора гаплашайлик. Ҳатто, босмачиларга бўлган муносабатни ҳам қайта кўриб чиқиш керак. Уларнинг ҳаммаси ҳам халқ душманлари эмасдир. Ўткир, долзарб масалаларни кўпроқ кўтариб чиқишларингизга тилакдошмиз.

Моҳира Аминова, талаба:

— Рўзнома энди партия Марказий Комитетининг органи бўлар экан, масалаларга муносабатини очиқроқ, дадилроқ баён этиши керак. У ўз фаолияти билан партия обрўсини оширишга хизмат қилиши лозим.

Ботир Холлиев, ўқитувчи:

— Айрим материалларни ўқиб ҳузур қиласан. Ёзилиши ҳам, тузилиши ҳам жойида. Ниҳоятда равон, сўзлар ўз ўрнида ишлатилган, материалда жозиба бор. Айримларичи? Биринчи бандиданоқ, кечирасизлар-у, тишга тегади. Узундан-узоқ жумлалар, ноўрин тасвирлар, кераксиз иборалар. Рўзнома материаллари устида қаттиқ ишлаш керак. Ундан ҳамма андоза олади, ундан сўзларнинг ёзилишини ўрганишади. Мақола тайёрлаб чиқараётганда бу нарса ёдингиздан чиқмасин.

Муаммолар изчил ёзилса

«Дўстлик» колхози.

Ҳотам Баротов, бригада бошлиғи:

— Етмиш учга кирдим. Ўн беш йил бўляптики, «Совет Ўзбекистони»га обунаман. Бригадамиз пахтакорлари ҳам уни севиб ўқишади. Сабаби маълум. Унда пахтакорларга, пахтакор ҳаётига алоҳида эътибор бор. Мўл ҳосил усталарига сўз берилади. Мутахассислар маслаҳатлари билан чиқиб туришади. Қаерда иш қандай кетаётганини ҳам ундан билиб турамиз. Яна бир янги иш бўлди. Рўзномада меҳнаткашларнинг хатларига эътибор кучайди. «Халқ иродаси» саҳифасида ранг-баранг материаллар беріляпти. Муаллифлар орасида партия ходими, оддий пахтакор, ишчидан тортиб ўқитувчигача бор. Бу яхши. Аммо бир гап айтмоқчиман. Маҳаллий аҳоли ҳорижий юртлардаги воқеаларни асосан шу рўзнома орқали билади. Шундай экан чет эл воқеаларига кўпроқ ўрин бериш керак.

Жўра Чориев, пахтакор:

— Бу йил қишлоқ меҳнаткашларининг елкасига офтоб тегди. Жуда кўп деҳқонлар экин экиш учун ер, уй қуриш учун жой олишди. Колхоз-совхозларда одамлар кайфияти дуруст, қурилиш ишлари жадал давом этмоқда. Бу ўз вақтида рўзномаларда ҳам кенг ёритилди. Аммо ҳали қишлоқларда ечилмаган жумбоғу муаммолар кўп. Қишлоқларни газлаштириш, ичимлик суви билан таъминлашни олинг. Берилган ваъда бўйича шу беш йилликда бу иш ниҳоясига етказилиши керак. Хўш суръат қандай? «Совет Ўзбекистони»да қайси ноҳия, қайси вилоятда ишнинг кетиши, аҳволи очиқ-ойдин кўриниб турсин. Бу рўзноманинг қишлоқ меҳнат аҳлига кўрсатган ёрдами бўларди.

Ташаббускорлик кўпаймоқда

Елена Николаевна Юдина, «Союзпечать» вилоят агентлиги бошлиғи:

— 23 йилдирки, мен обунага бошчилик қилиб келяпман. Ҳар йилнинг ўзига хос ташвиши, қийинчиликлари бор. Ўтган давр мобайнида уч марта вақтли матбуот нашрларининг баҳоси ошди. Ростини айтганда, рўзнома ва ойномаларнинг баҳоси ошган йилларда қийинчиликлар юзага келди. Айрим ноҳияларда обуна кўзланган режа даражасига етмай қолди. Сабаб: аввало муштарийлар бунга кўникишолмади. Қолаверса, тарғибот-ташвиқот ишлари ҳам кўнгилдагидек бўлмаган. Обуна кеч бошланган. Бу йил шундай қийинчиликларнинг такрорланиши турган гап. Мен бу гапларни узоқ йиллик иш тажрибамга суянган ҳолда айтяпман.

Обуна бир кишининг иши эмас. Мен обунани партия ташкилоти олиб борсин, бу бизнинг ишимиз эмас, демоқчи эмасман. Бу асосий ишимиз. Айниқса, ҳозирги вазият, хўжалик ҳисоби обунани кўнгилдагидек ўтказишга даъват этмоқда. Икки ойлик қилинган меҳнатимиз йилга татийди.

Бу йил Термиз пахта тозалаш заводи, «Гулбаҳор» давлат хўжалиги, Термиз лимончилик хўжалиги яхши ташаббус билан чиқишди. Хўжалик ҳисобидан пешқадам ишчи-хизматчиларни, кам таъминланган оилаларни ўзларининг севган газета-журналларига бепул обуна этишди. Бу ташаббус вилоятда кундан-кунга қулоч ёймоқда. Биз обунани муваффақиятли ўтказиш чора-тадбирларини белгилаганмиз. Агентлигимиздан 70 киши вақтли матбуот нашрлари обунаси билан шуғулланмоқда. Бундан ташқари 36 жойда, яъни алоқа бўлимларида, 100 дан ортиқ киосклардa иш кўнгилдагидек ташкил этилди.

Вилоятда «Совет Ўзбекистони» газетасига ўтган йили 53438 муштарий обуна бўлганди. Биз ана шу кўрсаткични камайтирмасликка ҳаракат қиляпмиз. Рўзнома нархининг ошиши обунага таъсир этмайди, деган умиддаман.

РЕДАКЦИЯДАН: Ушбу мақола саҳифаланаётган вақтда Е. Н. ЮДИНА билан телефон орқали боғландик. Вилоятда шу кунгача «Совет Ўзбекистони» рўзномасига обуна бўлган муштарийлар сони 5 минг кишига яқинлашди.

● Москва районидаги «Октябрь 60 йиллиги» колхозида қурилиш материалларини тайёрловчи корхоналар ишлаб турибди. Бу эса шахсий уй-жойлар қураётган меҳнаткашларга қўл келаётир. Суратда: ғишт заводи ишчиси Ўлмас Одилов. Корхонада ҳар куни 15—20 минг дона ғишт тайёрланяпти.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Сизга қандай хизмат кўрсатишаяпти?

ҚАМАРБАСТАМИЗ

Хушнуд МАЖИДОВ, «Ўзбекбирлашув» бошқаруви савдони ташкил қилиш бошқармаси бошлиғи:

— Аслида биз пахтакорларга алоҳида, ёхуд шифокору қурувчиларга бошқа бир тарзда хизмат кўрсатишимиз жоиз эмас. Вазифамиз — жумҳуриятимиз фуқароларига бирдек ва намунали хизмат кўрсатишдан иборат. Фақат баъзан шундай вазиятлар бўладики, бундай пайтда фаолиятимизни жамият ҳаётининг энг қайноқ жойларида активлаштиришга тўғри келади.

Бугун пахтазор ана шундай долзарб майдонга айланди. Шу туфайли жумҳурият матлубот жамияти ходимлари ҳам дала меҳнаткашларига сидқидилдан ёрдам беришни пухта ташкил этишга интилишяпти. Ҳозир идорамиз қошида ва барча вилоят матлубот жамиятлари ҳузурида пахтакорларга хизмат кўрсатиш штаблари ташкил қилинган. Бу борада биз олдинги йиллги тажрибаларимизга ҳам таянаяпмиз.

Шу йил июль ойидаги ташкилий тадбирларимизга мувофиқ пахтачилик бригадаларидаги дала шийпонларида уч мингдан ортиқ сотувчисиз дўкон ишлайди. Уларда кундалик турмуш учун зарур бўлган тиш чўтка ва пасталари, атир-упалар, вазелин, игна-ип, туз, чой ва бошқа моллар бўлади. Бундан ташқари озиқ-овқат ва саноат моллари билан савдо қиладиган 1500 та кўчма дўкон пахтакорларга хизмат кўрсатади.

Шунингдек, 123 та пахта заводи ва 555 та пахта тайёрлов пунктлари қошида 764 та аралаш моллар дўкони, 234 та махсус нон магазини иш олиб боради. Шу жараёнда умумий овқатланиш корхоналари ҳам пахтакорларга намунали хизматни йўлга қўядилар. Далаларда 8800 ўринли 110 та ошхона кеча-ю кундуз «оқ олтин» ижодкорлари хизматида бўлади. Ҳозир бу ошхоналар зарур анжомлар билан тўла жиҳозланган, идиш-товоқлар, стол-стуллар билан таъминланган.

Бу йил «Ўзбекбирлашув» бошқаруви 600 ўринли 20 та кўчма автокафе ташкил қилди. Автокафе, буюртма асосида пахтакорларга кечки дамларда, дам олиш соатларида хизмат қилади. Унда озиқ-овқат ва қандолат маҳсулотлари, салқинлантирувчи ичимликлар ва ширинликлар бўлади. Иссиқ овқат ташкил қилишни ҳам режалаштириб қўйганмиз. Айни вақтда 104 та кўчма ошхона ҳаракатда.

Савдо хизматини яхшилаш мақсадида кичик аҳоли пунктларидаги бўш уйларда дўкон очяпмиз. Бу тадбир ҳам пахтакорларга қулайлик яратишнинг бир кўринишидир. Уй-дўконлар хўжаликка зарур моллар билан таъминланади. Ҳозирнинг ўзида 1351 та ана шундай савдо шохобчаси мавжуд. Бунда асосан пенсионерлар, уй бекалари, ногиронлар матлубот жамиятлари билан шартнома тузиб, оила пудратида ишлайдилар. Бу тадбир кўпчиликка маъқул тушди. Айни вақтда район матлубот жамиятлари билан шартнома тузган оилалар сони Охунбобоев районида 59 тага, Бағдод районида 40 тага, Қувада 33 тага, Пискентда 28 тага, Ўрта Чирчиқда 20 тага, Каттақўрғонда 25 тага етди. Булар ҳар ойда ўртача 4-5 минг сўм ҳажмида савдо қилмоқдалар.

Маълумки, йиғим-теримнинг охири кузнинг совуқ кунларига тўғри келади. Шундай пайтда пахтакорлар, уларга ёрдамга борган ҳашарчилар иссиқ кийимларга зориқиб қолишлари мумкин. Ҳозир матлубот жамияти базалари ва омборларида этиклар, пахтали кийимлар, газмол ва бошқа буюмлардан иборат моллар жамғариб қўйилган. Бундан ташқари хотин-қизларнинг уй-рўзғор ишларини енгиллатиш мақсадида дала шийпонларига, бевосита иш жойларига нон ва нон маҳсулотлари етказиб берилади. Қўшимча «Иссиқ нон» дўконлари барпо этилади. Бугунги кунда бир кеча-кундузда 2600 тонна маҳсулот ишлаб чиқарадиган 213 та нонвой ва 4 мингдан ортиқ тандирхоналар ишламоқда. Йиғим-терим жараёнида 70 турдаги 8 минг тонна қандолатчилик маҳсулотлари ишлаб чиқарилиб, тарқатилади. Шунингдек, пахтакорларга кўп миқдорда консерва ва гўштли маҳсулотлар, спиртсиз ичимликлар ҳам етказиб берилади.

Йиғим-терим илғорларини рағбатлантириш учун ноёб моллардан 130 минг дона совға ҳам тайёрлаб қўйилди.

• СЎРАГАН ЭДИНГИЗ

ДАВЛАТ БОЖИ: УНДА ҚАНДАЙ ЎЗГАРИШЛАР БОР?

«...Ҳурматли муҳарририят! Яқинда бир иш билан давлат нотариал идорасига мурожаат қилишимга тўғри келди ва бу иш учун идора хизматчилари анчагина пул сўрашди. Ўзларига ўзлаштириб олмадилар шекилли, чунки кирим бўлгани ҳақида қўлимга ҳужжат ёзиб беришди. Бир неча йил аввал ҳам шундай юмуш билан мурожаат этгандим ва унда анча кам ҳақ олишган эди. Нима, бу хизматлар учун ҳақ тўлаш ошганми? Шу ҳақда маълумот берсангиз».

Б. ҲАМРОҚУЛОВ, Бағдод ноҳияси.

Ушбу хат сабаб бўлиб, мухбиримиз М. Авезов Ўзбекистон ССР Адлия министри ўринбосари М. АБДУСАЛОМОВга мурожаат этди:

— Ҳа, дарҳақиқат шундай. СССР Министрлар Кенгаши 1979 йил 29 июнида қабул қилинган давлат божлари миқдори тўғрисидаги ўз қарорига 1989 йил 25 октябрда бир қатор ўзгартишлар киритди.

Бу қарорга кўра, суд ва давлат арбитраж органларига бериладиган даъво аризалари, нотариал идоралари, фуқаролик ҳолати актларини қайд этиш бўлимлари ҳамда ноҳия, шаҳар, қишлоқ ва қўрғон Советлари томонидан амалга ошириладиган барча нотариал ҳаракатлар, Иттифоқ чегарасидан чиқиш ёки унга кириш ҳуқуқини берадиган турли хил ҳужжатлар учун тўланадиган давлат божларининг миқдори анчагина оширилган.

Иттифоқ Министрлар Кенгашининг ушбу қарори муносабати билан СССР Адлия министрлигидан олинган тушунтириш хатида божлар миқдорининг оширилишига қуйидаги бир қанча сабаблар асос бўлгани айтиб ўтилади.

Жумладан, давлат божлар ҳақидаги қонун актлари 1942 йилдан буён ҳаракатда бўлиб, жуда эскириб кетди ва давр талабига жавоб беролмай қолди. Чунки кейинги йилларда фуқаролар ўртасида мулкий, ҳуқуқий муносабатлар ўнлаб маротаба кўпайди. Бу муносабатларни қамраб олиш учун кўплаб нотариал идоралар вужудга келди, никоҳларни тантанали ўтказиш учун кўплаб бахт уйлари қурилди. Халқ судлари томонидан кўрилаётган фуқаролик ишлари ва амалга оширилаётган нотариал ҳаракатлар ҳажми ва мураккаблик даражаси ҳам тобора ошиб бормоқда.

Буларнинг ҳаммаси давлат томонидан сарфланаётган харажатларнинг кўпайишига олиб келди. Масалан, биргина бизнинг жумҳуриятимизда 1989 йилнинг ўзида 1,3 миллионга яқин нотариал ҳаракатлар амалга оширилди, 1,1 миллиондан ошиқ фуқаролик ҳолати актлари қайд этилди ва судларда 56 мингдан зиёд фуқаролик ишлари кўриб чиқилди.

Шуларнинг ҳаммаси суд, нотариал идоралари ва фуқаролик ҳолати актларини қайд этиш бўлимларини таъминлаш учун давлат томонидан кўпроқ маблағ ажратишни тақозо қилмоқда.

Шунингдек, бож миқдорини белгилашда мулкнинг қийматидан ташқари қариндошлик муносабатлари ҳам инобатга олинди. Масалан, нархи минг сўмдан ортиқ бўлган бисотни меросликка олиш ҳуқуқи тўғрисида гувоҳномани тасдиқлаш учун тўланадиган бож миқдори биринчи навбатдаги меросхўрларга (ота-она, турмуш ўртоғи) 10 фоиздан 3 фоизга камайтирилди. Вояга етган болалар учун 5 фоизга пасайтирилиб, вояга етмаган болалар бож тўлашдан бутунлай озод этилди. Иккинчи навбатдаги меросхўрлар учун (ака-ука, опа-сингиллар ва бува-бувилар) бож миқдори ўзгаришсиз қолди, яъни 10 фоиз, қолган меросхўрлар учун эса бож миқдори 20 фоиз қилиб белгиланди.

Пенсия ва нафақа олиш учун ҳужжатларни расмийлаштиришда, ҳомийлик ва васийлик ишлари бўйича вояга етмаган шахсларга меросхўрлик ҳуқуқини берувчи гувоҳномаларини бериш, ҳамда бошқа ҳолатларда давлат божларини тўлашдаги мавжуд бўлган барча имтиёзлар сақланиб қолди.

Бундан ташқари, Улуғ Ватан уруши қатнашчилари, ногиронлар, пенсионерлар, кўп болали кишилар, уларнинг мулкий ҳолатини назарга олган ҳолда сув ва молия органлари томонидан бож тўлашдан бутунлай озод қилиниши ёки бож миқдори камайтирилиши мумкин.

Энди газетхонларда судлар, нотариал идоралари ва фуқаролик ҳолати актларини қайд этиш бўлимлари томонидан бажариладиган ҳаракатлар учун давлат божининг миқдори қанча деган савол туғилиши табиий.

Аввало, шуни айтиш керакки, давлат божи даъво аризаларидан, алоҳида юритиладиган ишларга тааллуқли бўлган судларга топшириладиган ариза ва шикоятлардан, судларнинг ҳал қилув қарорлари юзасидан берилган (кассация, назорат тартибидаги) шикоятлардан, шунингдек судлар томонидан ҳужжатлардан нусха кўчириб берганлиги учун ҳам турли миқдорларда ундирилади.

Масалан, судлар томонидан даъво қиймати юз сўмгача бўлган даъво аризаларидан беш сўм, беш юз сўмгача бўлганидан олти фоиз, минг сўмгача саккиз фоиз, ундан юқори бўлган қийматдан эса ўн фоиз миқдорида давлат божи ундирилади.

Шунингдек, никоҳни бекор қилиш тўғрисидаги даъво аризалардан 30 сўмдан, такрорий никоҳни бекор қилишда эса 50 сўмдан бож олинади. Судларнинг ҳал қилув қарорлари юзасидан кассацион шикоят аризалар берилса, тўланиши керак бўлган божнинг 50 фоизи миқдорида бож тўланади.

Нотариал идоралар томонидан уй-жойлар қуриш учун ер участкаларини муддатсиз фойдаланишга бериш билан боғлиқ бўлган шартномаларни тасдиқлаш ҳаракатлари учун 50 сўмдан, уй-жойларни, автомобиль ва мотоциклларни совға қилиш шартномаларини тасдиқлаш учун, агар болаларига, турмуш ўртоғига, ота-онасига совға қилинаётган бўлса, шартномада кўрсатилган нархнинг 3 фоизи миқдорида, бошқа фуқаролардан эса 7 ва 10 фоизи миқдорида давлат божи олинади.

Автотранспорт воситаларидан фойдаланиш ва уни бошқариш ҳуқуқини берувчи тилхатларни тасдиқлаш яқин қариндошлар учун 15 сўм бўлса, бошқа фуқаролар учун 50 сўмни ташкил этади ва ҳоказо.

Гражданлик ҳолати актларини қайд қилиш бўйича давлат божини ундириш тартиблари ҳам ўзгарди. Масалан, никоҳни қайд этганлик учун ўн беш сўм, балоғат ёшига етмаган болалари бўлмаган эр-хотиннинг ўз розиликлари билан никоҳни бекор қилишни қайд этиш учун юз сўм, эр-хотин ўртасидаги биринчи никоҳ суднинг қарорига асосан бекор бўлганлигини қайд қилиш учун эса юз сўмдан икки юз сўмгача бож олинади. Шунингдек, эр-хотин ўртасидаги никоҳ суднинг қарорига асосан бекор қилинаётган бўлса-ю, лекин улардан бири такрорий никоҳда бўлган тақдирда икки юз сўмдан уч юз сўмгача давлат божи ундирилади. Шуни алоҳида таъкидлаш кераккки, ҳар учала ҳолатда ҳам бож эр-хотиннинг биридан, ёки ҳар иккаласидан ундириб олинади.

Фуқаролар исм-фамилияларини ёки оталарининг исмини ўзгартирганликларини қайд қилганликлари учун эллик сўм тўлайдилар. Шунингдек, туғилганлик, никоҳ қилинганлик, никоҳни бекор қилганлик ва вафот этганлик тўғрисидаги ёзувларнинг ўзгарганлиги, қўшимчалар киритилганлиги, тўғриланганлиги ва тикланганлиги сабабли гувоҳномалар бериш учун уч сўм миқдорида давлат божи белгиланган.

Албатта, давлат божи ҳақидаги ҳамма ўзгаришлар фақат шулардангина иборат эмас. Биз юқорида тилга олган соҳанинг кўпгина бошқа қирраларида ҳам анчагина ўзгаришлар бўлганини маълум қиламиз. Шу туфайли бу янгиликларни фуқароларимиз жойлардаги адлия ва молия органлари вакилларидан муфассалроқ билиб олишлари мумкин.

ЧОРВАДОРЛАР ҲАЁТИДАН

ҚИШ ЯҚИН

Конимех ноҳиясидаги «КПСС XXV съезди» совхози чорвадорлари эришаётган ютуқларда 3-ферма бош чўпони тажрибали чорвадор А. Дўйсеновнинг қўшаётган ҳиссаси катта. У боқимидаги 580 бош совлиқнинг ҳар [illegible] бошидан 120 тадан қўзи олишга муваффақ бўлди.

У ёз фаслида қишлов учун 10 тоннага яқин чорва озуқаси тайёрлашга эришди. Айни пайтда А. Дўйсеновнинг оиласи «Отқудуқ» яйловларида қўйларни яйратиб боқиш билан бир қаторда қиш мавсумига пухта ҳозирлик кўрмоқда.

А. РАҲМОНОВ.

АҲОЛИГА ҲАМ БЕРИЛМОҚДА

Тўрткўл ноҳиясига қарашли хўжаликларда беда ўрими давом этмоқда. Бу йил «Партия XXV съезди» совхозида ҳам янгидан 280 гектар ерга беда ва бошқа озуқабоп экинлар экилди. Шундан чорва қишлови учун 1200 тонна беда тайёрлаш планлаштирилди.

Шунингдек, бу йил дон учун 50 гектар, силос учун эса 200 гектар маккажўхори экилган. Хашак тайёрлаш планларини ошириб бажаришда механизаторлардан Ж. Балабоев, Б. Мамбетов, С. Нағамбоев, У Калпаков, Х. Досболовларнинг баракали ҳиссаси бор.

Тахмин қилинишича, қишлов учун ғамланган озуқа етарли бўлади. Шу туфайли шахсий хўжаликларга 172 тонна дағал хашак ва 203 тонна ширали ўт сотилади.

Б. БУЗГУНБОЕВ.

ПУХТА ЗАМИН

Қува ноҳиясининг «Москва» жамоа хўжалиги чўл зонасида деҳқончилик қилган оилавий ижарачилар силос тайёрлаш планларини ортиғи билан бажардилар. А. Каримов 14 гектар майдоннинг ҳар гектаридан режадаги 350 центнер ўрнига 530 центнердан ҳосил кўтарди. О. Отажонов 20 гектардан 804 тонна, М. Каримов 10 гектар майдондан 457 тонна, А. Тошбоев эса 3 гектар майдондан қарийб 165 тоннага яқин маккажўхори тайёрлашди.

Ижарачилар зиммага олинган план ва топшириқларини ортиғи билан уддалаб, чорва қишловини кўнгилдагидек ўтказиш учун пухта замин яратдилар.

С. РУСТАМОВ.

Одам ўзи қилаётган меҳнатидан мамнун бўлса, шунинг ўзи катта гап. Мазкур суратдаги кишилар чеҳрасидан шундай мамнунликни ўқиш мумкин.

Арнасой районидаги Улуғбек совхози деҳқонлари жорий йилда 1375 гектар ерда пахтадан мўл ҳосил етиштирдилар. Уларнинг мақсади — 3100 тонналик «оқ олтин»ни қисқа фурсатларда йиғиштириб олиш. Хўжаликда айни кунларда 280 теримчи кунига 140—150 килограммдан пахта териб хирмонга топшираётир. Аксарият теримчилар мавсумда 6-8 тоннадан пахта теришга аҳд қилишган.

Шопўлат Абдужабборов эса Гагарин районидаги «Искра» совхозида меҳнат қилади. У шу кунларда шоли ўрим-йиғимида актив қатнашиб, кунига 15 тонна шолини йиғиштириб олаётир.

СУРАТЛАРДА: илғор теримчи Н. Акажонова ва Ш. Абдужабборов.

А. ТЎРАЕВ ва И. ХЎЖАЕВ [ЎзТАГ] суратлари.

• *Инсон тақдирига бефарқ бўлмайлик*

ОДАМ ОДАМГА КЕРАК

Бир куни Турғунбой деган ҳамқишлоғим уйимга кириб келди. Бир-биримизни соғомон кўрганимиздан қувониб кўриша кетдик. Алламаҳалгача суҳбатлашиб ўтирдик.

— Нима қилишимни билмай қолдим, — деди кўзига ғилт-ғилт ёш келаркан Турғунбой. — Қаерга борсам «ўтириб чиққансан» деб мени ишга олмаяптилар. Энди одамларча яшаб, одамларча меҳнат қилмоқчи, қўйингки, қилган гуноҳларимни меҳнат билан оқламоқчи эдим... У ёғини сўрасангиз ёшим ҳам ўттиздан ошди, ҳали оила қурмаганман, мен тенгиларнинг эса тўртта-бештадан ширин-шакар фарзандлари бор...

Турғунбойга ёрдам бериш ниятида Оҳангарондаги жамики саноат корхоналарига мурожаат қилдик. Лекин биронтаси уни ишга олиш истагини билдирмади. Ниҳоят, битта мард директор топилди: Турғунбойни совхозга ишга олди. Ҳозир у чўпонлик қиляпти. Яқинда уйланди. Совхоз раҳбарлари ундан хурсанд, у эса оғир кунида кўмакка келган дўст-биродарлари, унга ишонч билан қараган ажойиб одамлардан миннатдор.

Кошкийди, барча «ўтириб чиққанлар»нинг тақдири ҳам шундай ҳал бўлса...

Олимжон Эргашев жазони ўтаб қайтганидан сўнг иш топиш мақсадида кирмаган эшигию, ўтмаган кўчаси қолмади. Бироқ ҳамма ерда унга шубҳа билан қарадилар. Ниҳоят, у Оҳангарон шаҳар Совети ижроия қўмитасидаги меҳнаткашларни ишга жойлаштириш бўлимига келди. Бу ерда унга шаҳардаги «Сантехлит» заводига ишга йўлланма беришди. Аммо заводнинг собиқ директори С. Смагулов «ўтириб чиққан» йигитдан ҳадиксиради, ишга ололмаслигини қатъий айтди. Олимжон эса яна иш излаб кетди...

Николай Журин деган йигитни ҳам билардим. У ҳам «ўтириб чиққан»идан кейин анча иш излади, ҳеч қаерда уни ишга олмадилар. Ниҳоят, янги жиноятга қўл уриб яна «эски жойига» кетди. Николай Николаевич Козин деган йигит бор эди. У эҳтиётсизлик орқасида авария содир этиб судланган. Жазони ўтаб чиққандан сўнг шаҳар ишга жойлаштириш комиссияси Козинни Оҳангарондаги 149-ремонт-қурилиш участкасига ишга юборди. Бироқ участка бошлиғи Николайни кўрибоқ, унинг аризасига рад жавобни ёзиб берди. Мен шундан бери уни кўрмайман...

Қуйида ҳикоя қиладиган воқеам бундан ҳам ажабланарли.

— Бу йигит қилмишидан ўзи ҳам пушаймон, айбига яраша бир ярим йил ўтириб келди. Кўриб турибсиз полвон йигит. Ишга олсангиз ҳар ҳолда уялтирмайди, деб ўйлайман, — дедим ўзим эргаштириб борган А. Хожиевни «Стройпластмасс» комбинатининг кадрлар бўлими бошлиғига таништираётиб.

Назаримда бошлиқ менинг гапимга аҳамият ҳам бермади. Лекин унга бошдан-оёқ разм солиб чиқдида:

— Бунинг тўғри одам эканлигини қандай ҳужжат билан тасдиқлайсиз? — деди кинояли кулиб.

— Одамнинг ўзига ишонишни қачон ўрганамиз? Бундан чиқди, ҳамма гап қоғозда экан-да? — дедим жаҳлим чиқиб. Бошлиқ бошқа гапирмади. Сизлар билан гап тамом дегандек ўрнидан туриб кетди...

— Бундай кишиларни ишга жойлаштиришда жуда ҳам қийналиб кетамиз, — дейди шаҳар ижроия комитети меҳнаткашларни ишга жойлаштириш бўлимининг мудири Г. А. Кузина. — Корхона раҳбарлари оёқ тираб туриб оладилар. Шунинг учун ҳам бу ишга кўпинча ижроқўм раиси аралашади. Тоҳир Исроилов, Людмила Войкина, Борис Лукьянов каби «ўтириб келганлар» ижроқўм раисининг аралашуви билан ишга олинганлар. Акс ҳолда уларнинг тақдири нима бўлар эди деб ўйлайди, киши.

Жазони ўташ жойларидан қайтиб, беш-олти ойдан бери Оҳангарондаги Эйвалек темир-бетон комбинати, 8-темир-бетон заводи, «Ирригатор» кооперативига йўлланма билан бориб ишга жойлашолмаган Вадим Алексеев, Евгений Бахметьев, Олег Римишин ва бошқаларнинг тақдири билан ким шуғулланади? Менимча, ўша корхоналарнинг раҳбарлари уларни ишга олганларида балки бўлажак жиноятларнинг ҳам олдини олган бўлардилар.

Ижроқўмлар, милиция ва прокуратура органлари бундай масалалар билан жиддий шуғулланишлари керак. Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ҳуқуқий давлат тузиш учун босилган дадил қадамдир.

Ҳаёти издан чиққан, турмушда қоқилган, лекин ҳаётимни бошқатдан бошлайман, деб поклик, тўғрилик, ҳалоллик бекатига келган кишиларни бағримизга олайлик. Ҳар ким имкони борича, қўлидан келганича яхшилик қилсин, кўмагини аямасин.

Одам одамга тиргак, одам-одамга керак. Мана мени айтди дейсиз, бировга қилган заррадек мурувватингиз олам-олам яхшилик бўлиб ўзингизга қайтади...

Мўминжон ҚАЮМОВ, Оҳангарон ноҳияси.

● **Чортоқ районидаги «Ўзбекистон» давлат хўжалиги боғдорчиликка ихтисослаштирилган. Сўнгги йилларда бу ерда етиштирилган ҳосилларни қайта ишлашга катта аҳамият бериляпти. Шу мақсадда консерва заводи ишга туширилди. Цехда шу кунгача 625 минг шартли банка турли шарбатлар тайёрланди.**

СУРАТДА: цех бошлиғи Ёқубжон Тошпўлатов ишчилар билан шарбатларни жўнатишга ҳозирлик кўряпти.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ сурати.

МУШТАРИЙ:

...ХАБАР ҚИЛАДИ

ДАВОЛАШ ҲАҚИДА ШАРТНОМА

Хитой Халқ Республикасининг бир гуруҳ етакчи мутахассислари Наманганда бўлишди. «Конверсия» концернининг «Турон» — Ўзбекистон бўлими билан ҳамкорликда тибет — халқ табобати усуллари билан беморларни даволаш ҳақида шартнома имзоланди. Гуруҳ раҳбари Ан Хонг Пекиндаги Хувану клиникаси ва халқ табобати шифохонасининг энг малакали тиббиётчиларидан бири.

Наманган вилояти «Медтехника» ишлаб чиқариш савдо корхонаси қошида «Тибет» халқ табобати корхонаси ташкил топади. Уни уч ой ичида ишга тушириш мўлжалланяпти. Корхона хитойлик мутахассислар иштирокида 10—11 хил ўсимликдан дори тайёрлайди. Айниқса, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини узоқ муддат сақлаш, саримсоқ пиёздан ёғ олиш линиясини яратиш, қизил қалампирдан косметикада фойдаланиш режалари кўпчиликда қизиқиш уйғотди. Ҳар икки томон бир марта ишлатиладиган шприцлар, барқут, сопол ва чини идишлар тайёрлашга эътиборни кучайтириш керак, деган қарорга келди. Шунингдек, беморларни игна билан даволашнинг хитойча усулини қўлланишдан беморлар ҳам, шифокорлар ҳам катта умидвор бўлишяпти.

Т. СУЛАЙМОНОВ, жамоатчи мухбир.

...МУЛОҲАЗА ЮРИТАДИ

ОИЛАДАН БОШЛАНАДИ

Кейинги пайтда ёшлар орасида ўқишга лоқайдлик билан қараш, олди-қочди фильмларга ружу қўйиш кайфияти ҳамон ҳукм сураётганидан ташвишланмай бўлмайди. Энг ачинарлиси шундаки, жиноятларнинг кўпгина қисми балоғат ёшига етмаган ўсмирлар томонидан содир этилаётир.

Таълим-тарбия ишларини, энг аввало, оиладан, боғча-яслидан, бошланғич синфдаёқ бошламоқ керак. Мактабларда «Одоб сабоғи» дарсини фан сифатида ўтиш таклифини қўллаб-қувватлайман. Шу ўринда яна бир мулоҳазани айтиб ўтиш керакки, «Одоб сабоғи»ни фақат мактаблардагина эмас, балки оилада, боғча-ясли, олий ўқув юртлари, корхоналарда ҳам турли мавзуларда ташкил этиш керак. Чунки ёшларнинг ахлоқ-одоб доирасидан чиқишларида уларни қуршаб турган маънавий муҳит ҳам катта таъсир этади. Зеро, халқимизнинг одоб-ахлоқ борасидаги бой маънавий меросини тиклаш пайти келди.

Мактаблар ҳолатини яхшилаш, синфхоналарини замонавий жиҳозлаш, компьютерлаш, одоб-ахлоқ дарсларини ташкил этиш йўли билангина ёш авлодни маънавий соғлом, баркамол шахс қилиб вояга етказишимиз мумкин.

А. ИБРОҲИМОВ, Фарғона вилояти халқ таълими бошқармасининг муҳандиси.

...ФИКР ЮРИТАДИ

ҚОНЛИСОЙ ҚАЪРИДАГИ ХАЗИНА

Сурхондарё вилоятида газ қидирув ишлари анча давом этди. Кўплаб қудуқлар қазилди. Газдан эса дарак йўқ эди. Геологлар орзиқиб кутган дамлар келди. Шу йилнинг май ойида Шеробод дарёсининг шимолий-шарқида — Қонлисойда янги газ кони очилди.

Чўл қўйнида жазирама иссиқда, қаҳратон совуқда, вагон уйларда яшаш, меҳнат қилиш айтишгагина осон. Лекин шундай бўлсада, геологлар, ишчи-хизматчилар ҳеч қачон шароит оғир деб нолишмайди. Айниқса, Баҳодир Сиддиқов бошлиқ гуруҳ йигитлари илғорликни қўлдан бермаяптилар. Лекин уларни бир савол қийнайди. Ҳамма соҳада ҳам моддий манфаатдорлик масаласи баҳоли қудрат ҳал этиляпти. Қийин шароитда меҳнат қилаётган бу йигитлар эса зўрға ойига 180 — 200 сўмга етказиб маош оладилар, холос. Қонлисой қаъридаги қимматбаҳо хазина — «зангори олов»дан кўриладиган фойдадан аввало геолог, кон ишчилари манфаатдор бўлиши керак-ку?

О. ТОЖИДДИНОВ, геолог.

● *Болалар ва ўсмирлар театри анжумани*

Бернора ҚОРИЕВА:

ФАРЗАНДИНГИЗ ТЕАТРГА БОРАДИМИ?

Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистон болалар ҳамда ўсмирлар театрларининг Тошкентда иш бошлаган I анжумани матбуот конференциясида сўзга чиққанлар ана шу саволга жуда кўпчилик ота-оналар қониқарли жавоб бера олмасликларидан куюниб гапирдилар. Бу мулоҳазаларга қўшилар эканмиз, жумҳуриятимиз пойтахтида ўтказилаётган анжуман ана шу камчиликка барҳам беришда ўзига хос роль ўйнаши ҳақида ўйладик. Анжуман ташкилотчиларидан бўлган Ўзбекистон Театр арбоблари уюшмаси раиси Бернора Қориева «Асосий мақсадларимиздан бири ҳам шу», деди.

Раисдан аввало жумҳуриятимизда фаолият кўрсатаётган болалар ва ўсмирлар театрларининг аҳволи, томошабин муаммоларини ҳал қилиш борасидаги изланишлар, энг муҳими, ёшларни саҳна санъатига яқинлаштиришдаги ютуқ ва камчиликлар тўғрисида сўзлаб беришни илтимос қилдик.

Анжуман меҳмонларидан бир гуруҳи.

К. РОМЕЕВ суратга олган.

— Театрларимизнинг фаолиятидан нолимаймиз, — дейди Б. Қориева. — Улар ўз томошабинларини хурсанд этиш, мактаблар, бошқа тарбия масканларига ёрдамлашиш учун қўлларидан келган барча ишни қилмоқдалар. Атоқли актёр ва актрисаларимиз ўз анъаналарига содиқ қолган ҳолда талантли шогирдлар тайёрламоқдалар. Театрларнинг драматурглар билан ҳамкорлиги, ижодий алоқаси тобора кучайиб боряпти. Й. Охунбобоев номидаги ёш томошабинлар театри ҳам, рус ёш томошабинлар театри ҳам кейинги икки-уч йил ичида эсда қоладиган, репертуардан мустаҳкам ўрин олган характерли, мароқли спектакллар саҳналаштирди. Бу асарлар орасида тарихий мавзуга бағишланган пьесалар ҳам, бугунги куннинг долзарб муаммоларига муносабат билдирилган драмалар ҳам бор.

Афсуски, ана шундай мароқли спектакллар саҳнага чиқиб турган пайтда кўпинча залда томошабинлар кам бўлади. Коллективларимиз томошабин топиш билан шуғулланишга мажбур бўладилар. Мактабларга югурадилар. Маориф органларига илтимос билан мурожаат қиладилар. Хўш, нега шундай воқеалар, яъни томошабинни илтимос билан театрга етаклаб келиш «анъана»си муттасил давом этиб келяпти? Гап шундаки, ота-оналар болалар ва ўсмирлар театрларига лоқайд қарайдилар. Фарзандлари вақти-вақти билан театрга тушиб туриши ҳақида қайғуриш тугул ўйламайдилар ҳам. Мактаб коллективлари, ўқитувчилар ҳам улардан қолишмайдилар. Натижада эртанги кунимиз бунёдкори, жонкуяри бўлиши кутилган болалар санъатдан, нафосатдан бебаҳра юраверадилар. Тарбияларига қўшиладиган яна бир қимматли тарбия улардан четда қолаверади. Мен театрларга борганимда болаларини бошлаб келаётган ота-оналар орасида партия ва совет ходимларини, ҳатто маданият муассасалари мутасаддиларини кам кўраман. Шунда ачиниб кетаман ва шундай дегим келади: «Биродарлар, нега энди эртамиз эгалари бўладиган бугунги бахтиёр болаларнинг тарбияси ҳақида ўйламаймиз? Балки бугунги мураккаб воқеалар, турғунликлар, ҳар хил сусайишлар кечаги худда шундай лоқайдлигимиз туфайли содир бўлаётгандир».

Биз, маданият ходимлари тарбия борасида ўзимиздан кутилган барча ишларни қўлимиздан келганича уддалашга ҳаракат қилмоқдамиз. Бу соҳада бизга яқиндан ёрдам бераётган, ташаббусларимизни қўллаб-қувватлаётган ташкилотлар ва раҳбар ходимлардан, жумҳурият Маданият вазирлигидан миннатдормиз. Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги, унинг вилоят ва ноҳиялардаги бўлимлари ҳам ўзаро алоқаларни янада кучайтириш учун бир мақсад йўлида ҳаракат қилаётганимизни қалбдан ҳис қилиб фаолият кўрсатсалар мақсадга мувофиқ бўлур эди.

— Анжуман иштирокчилари ва репертуари ҳақида сўзлаб берсангиз!

— Аввало бир нарсани алоҳида таъкидлаб ўтишни истардим. Биласизми, анжуман ўтказиш тўғрисидаги таклифимизни қардошларимиз катта мамнуният билан кутиб олдилар. Тошкентга энг яхши спектаклларини юборишларини айтдилар. Дўстларимиз ваъдаларининг устидан чиқишди.

Масалан, қозоғистонлик дўстларимиз «Тиконли қалблар» спектакли билан келишди. Биз эшитганмиз, кўрганмиз, Д. Липскеров асари асосида саҳналаштирилган бу спектакль режиссураси билан, актёр-актрисаларнинг мароқли талқинлари билан ажралиб туради. Эзгу-ғояларни ғоятда содда, халқчил қилиб саҳнада ифодалайдиган мазкур спектакль тошкентлик ёш томошабинларни ҳам хурсанд этишига ишонамиз.

Олмаота давлат рус ёш томошабинлар театри намойиш этадиган яна бир спектакль Б. Пастернакнинг машҳур «Доктор Живаго» асари асосида яратилган.

Душанбе ёш томошабинлар тажриба театри «Юсуфнинг қайтиши», Туркманистон ёш томошабинлари театри «Баба Гамбар» (Х. Акиев, Б. Қурбонов асари), Қирғизистон давлат академик драма театрининг ёш томошабинлар труппаси «Мудроқдаги олтин булутча» (А. Приставкин), Қорақалпоғистон ёш томошабинлар театри «Васият» (А. Алламуротов) спектакллари билан қатнашмоқдалар. Турли темаларга бағишланган, турли услубдаги, йўналишдаги ре-

жиссёрлар томонидан саҳнага қўйилган бу спектаклларнинг аксарияти мамлакатимиз болалар ва ўсмирлар театрларининг энг яхши ишларидан саналади.

Й. Охунбобоев номидаги ва рус ёш томошабинлар театримиз мезбон коллективлар сифатида анжуман репертуарига, меҳмонлар эътиборига кейинги йилларда саҳналаштирилган асарлардан намуналар тавсия этишди. Масалан, Й. Охунбобоев номидаги театрнинг драматург Т. Муҳиддин асари асосида саҳнага қўйган «Адашганлар» спектакли жумҳуриятимиз адабий жамоатчилиги, ёш томошабинлар томонидан илиқ кутиб олинди. Рус ёш томошабинлар театрининг анжуманда биринчи бўлиб кўрсатилган «Қўғирчоқлар ухламаганда» (Л. Милева асари) спектакли ҳам меҳмонларни хурсанд этса керак.

— Шахсан ўзингиз, жумҳурият Театр арбоблари уюшмаси анжумандан нималар кутмоқда!

— Биринчи навбатда тарбия ишидек муқаддас жараёнга сафарбар этилган театрларнинг ўзаро алоқа ва ҳамкорлиги янада мустаҳкамланиши, кучайишини истаймиз. «Болалар ва театр» мавзуида ўзаро батафсил фикрлашиб олиб, ишимизда иложи борича ўзгаришлар, янгиликлар қилишни ният қилганмиз.

Анжуман беш жумҳурият санъаткорлари дўстлигини мустаҳкамлайди, болалар ва ўсмирларни саҳна санъатига янада яқинлаштиришга, энг муҳими, тарбия ишига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшади, деб ўйлаймиз.

Ю. БЕРДИЕВ суҳбатлашди.

ҚАРДОШЛИК ВА ЭЗГУЛИК ҒОЯЛАРИ

● Халқаро анжуман ишини ёритиб бориш учун вакил қилинган ва ташкилий комитет матбуот марказида расмий рўйхатга олинган «Совет Ўзбекистони» рўзномасининг мухбири Н. Жўраев ҳам матбуот конференциясида иштирок этди. ЎзТАГ мухбири билан ҳамкорликда тайёрлаган ҳисоботини эътиборингизга ҳавола этамиз.

Муҳаддис ва мутафаккир ат-Термизий таваллудининг 1200 йиллигига бағишлаб ўтказилган «Имом ат-Термизий маънавий мероси ва ҳозирги замон» халқаро анжуманининг иштирокчилари унинг якунларини мусулмон дини тарихини тушунишда олға ташланган катта қадам деб баҳоладилар. Улар бу фикрни 18 сентябрь куни журналистлар билан бўлиб ўтган учрашувда билдирдилар.

Анжуманга 16 мусулмон мамлакати ўз делегацияларини юборди. Унда халқаро ташкилотлар — жаҳон Ислом уюшмаси, жаҳон Ислом конгресси, Ислом даъвати ва бошқа ташкилотларнинг вакиллари ҳам иштирок этишди.

Анжуманда йигирмадан зиёд маъруза қилинди. Олимларнинг тадқиқотлари имом ат-Термизий тўплаш ва қайта ишлаш билан шуғулланган ҳадислар — Муҳаммад пайғамбар тўғрисидаги ривоятлар— шарҳининг ўзига хос бўлган масалаларгагина тааллуқли бўлиб қолмасдан, шу билан

бирга ҳозирги замоннинг долзарб муаммолари билан ҳам узвий боғлиқ эди. Ҳар бир маърузада ҳадислардаги юксак маънавийлик, софдиллик, адолат, инсонга муҳаббатни тарғиб этувчи ғоялар ва қоидаларни ривожлантиришга ҳамда одамларга етказишга даъват янгради. Кўпгина нотиқлар Ўзбекистондаги диндорлар ва ёшлар билан яқинроқ танишганларидан кейин бу ишнинг жумҳуриятимизда қай тарзда амалга оширилаётганлигидан қаноат ҳосил қилганликларини билдирдилар.

«Мусулмонлар қайси мамлакатда яшашларидан қатъи назар биродарлик муносабатлари, ўзаро ёрдам бериш ҳамиша уларга хос фазилат бўлган. Ўзбекистон мусулмонлари ҳозирги пайтда бошқа мамлакатлардаги мўмин мусулмонлар билан айни шундай муносабатдадирлар», — деди Тунис Дин ишлари министрлигининг вакили Муҳаммад Салоҳиддин. У буни оддий одамлар билан учрашувлардагина эмас, шу билан бирга Ўзбекистон ҳукуматига раҳбарлик қилаётган Ш. Р. Мирсаидов билан суҳбат чоғида ҳам аниқ ҳис этганлигини таъкидлади. Суҳбат чоғида биродарлашган шаҳарлар дўстлиги, Тунис мутахассисларининг Ўзбекистондаги бир қанча тарихий ёдгорликларни таъмирлашдаги ёрдами, мадрасалар талабалари гуруҳларини бир-бирларининг мамлакатларига юбориш каби ҳамкорликнинг аниқ шаклларини ҳар икки томон маъқуллади.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диния бошқармаси Раисининг ўринбосари З. Қодиров, чет эл делегацияларининг журналистлар ҳузурида сўзлаган раҳбарлари анжуманга якун ясаб, мунозараларнинг мазмунли бўлганлигини, бутун учрашувнинг юксак самара билан ўтганини таъкидладилар. Улар ана шундай анжуманларни мунтазам равишда ўтказиб туриш керак, деб истак билдирдилар. Бу истак якуний ҳужжатда қайд этилди.

Анжуман қатнашчилари Ўзбекистонда бўлиш, мўминлар турмуши билан танишиш, ўз биродарлари билан бирга номоз ўқиш имкониятини берганликлари учун жумҳурият раҳбарларига, руҳонийларга самимий миннатдорчилик билдирдилар.

Журналистлар билан учрашувда уларнинг кўплаб саволларига батафсил жавоб қайтарилди.

● *«Қонун барчага баробар» мақоласи— газетхон муҳокамасида*

«Совет Ўзбекистони»нинг 1990 йил 90-сонида босилган «Қонун барчага баробар» сарлавҳали мақолада ҳуқуқ-тартибот органларининг баъзи масъул ходимлари йўл қўйган хато ва камчиликлар ҳақида жиддий фикр-мулоҳазалар юритилган эди. Мазкур мақола ҳақида газетхонларимиздан кўплаб хатлар олинди. Қуйида шулардан иккитаси билан танишасиз.

МАЪНАВИЙ ЗАРАРНИ ҚОПЛАБ БЎЛМАЙДИ

Мақолада Тошкент автомобиль ва йўллар институти фалсафа кафедрасининг доценти, фалсафа фанлари номзоди Т. Абдуллаев ҳуқуқни муҳофаза этиш органларининг ноқобил ходимлари томонидан қонунга хилоф равишда 3 йил озодликдан маҳрум қилингани, у жазо муддатини ўтаб келиб, ўзининг ҳақлигини исботлаш учун яна 2 йил сарсон-саргардон бўлгани баён этилган.

Биз Т. Абдуллаевни пок ва виждонли инсон, педагог ва олим сифатида Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг фалсафа кафедрасида 1967 йилдан ишлаган пайтидан бошлаб биламиз. Шу кафедрада ҳалол меҳнат қилиб, 1972 йилда кандидатлик диссертациясини ёқлади.

Биз Абдуллаевнинг айбдор эканлигига ҳеч қачон ишонган эмасмиз. Мақолада кўрсатилган фактлардан кўриниб турибдики, Абдуллаевни қамоққа олишда, тергов олиб боришда ва суд ишлари кўриб чиқилаётганда қонун қўпол равишда бузилган. Иш виждонан, ҳалол кўриб чиқилмаган. Бунинг оқибатида фақат Абдуллаевгина эмас, балки давлатимиз, халқимиз ҳам моддий ва маънавий зарар кўрган. Абдуллаевга тўланган 22461 сўм пул қонунни бузган терговчи, прокурор ва судья ҳисобидан эмас, давлат бюджети ҳисобидан тўланган. Абдуллаевга, унинг оила аъзоларига етказилган маънавий зарарнинг ўрнини эса ҳеч нарса билан қоплаб бўлмайди.

Наҳотки, Абдуллаевни суд қилиш учун судьялар тўрт марта алмашсалар, суд қарорларини бекор қилиш учун эса республика прокуратураси уч марта раддия берса?!

Агар қонун ҳуқуқни муҳофаза этиш органларида бузилса, бунга асло чидаб бўлмайди. Чунки улар қонунимизнинг обрўсини тўкмоқдалар, халқимиз орасида қонунга бўлган ишончни сусайтирмоқдалар. Шунинг учун ҳам Абдуллаевнинг айбсиз қамалишига ва обрўсизлантирилишига, 5 йил азоб-уқубатда яшашига сабабчи бўлганларга — терговни пала-партиш олиб борган, тинтув пайтида Абдуллаевдан олиб қўйилган 214 сўм пулни ўзлаштириб юборган терговчига, сохта тергов протоколи тузган Иноғомовга, қонунсиз равишда айблов хулосасига имзо чеккан ва уни қандай қилиб бўлса ҳам озодликдан маҳрум қилиш учун ҳаракат қилган Шомуротовга, ишни объектив кўриб чиқмай, айбсиз одамни озодликдан маҳрум этган судья Йўлчиевга, унинг қонунсиз ҳукмини тасдиқлашда қатнашган Тошкент шаҳар судининг ўша пайтдаги аъзоларига нисбатан кескин чора кўрилишини талаб қиламиз.

Инсонларнинг тақдирини ҳал қилишни бундай одамларга ишониб топшириб бўладими?

Ҳ. ПЎЛАТОВ,
Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, фалсафа ва ҳуқуқ институти фалсафа кафедрасининг мудири.

А. НУРУЛЛАЕВ,
шу кафедранинг профессори, тарих фанлари доктори.

М. АБРОРОВ,
шу кафедранинг доценти, фалсафа фанлари номзоди.

М. АБДУЛЛАЕВ,
фалсафа фанлари доктори, профессор, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлимининг фалсафа кафедраси мудири.

ЎЗИНГИЗ ЎЙЛАБ КЎРИНГ

Ҳуқуқшунос бўлганим учун ҳам бу мақолага нисбатан ўз фикримни билдиришни лозим топдим.

Аччиқ бўлса ҳам ҳақиқатни айтишга мажбурман. Турсун Абдуллаев сингари тақдири топталган ва адолатсизлик қурбони бўлган кишилар жумҳуриятимизда анчагина топилади.

Минг афсуски, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари шанига айтилаётган танқидий фикрлардан тегишли ўртоқлар яқин орада тўғри хулоса чиқариб оладиганга ўхшамайдилар. Тўғри, кейинги вақтларда Ўзбекистон ССР Олий судида бир қатор тартиб ўрнатилди. Гапиришга арзигулик ишлар амалга оширилмоқда. Лекин бу дарёдан томчи, холос. Қуйи судларда, жумладан, халқ судларида, прокуратура ва милицияларда эскича ишлашнинг илдизлари деярли олиб ташлангани йўқ.

Кейинги вақтларда ҳуқуқий давлат ҳақида кўп гапирилмоқда. Ўз-ўзидан ҳақли савол туғилади: «Хўш, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг ўзида тартиб, интизом ва иш сифати йўқ экан, ҳуқуқий давлат тузиш ҳақида гап-сўз бўлиши мумкинми?». Асло мумкин эмас.

Амалдаги қонунларимизнинг бузилмаслиги учун, гражданларнинг қонун билан қўриқланадиган ҳуқуқлари поймол бўлмаслиги учун, энг аввало, ҳуқуқни ҳимоя қилиш органларининг ишларига қайта қуриш шабадасини олиб кириш керак, бу биринчидан. Иккинчидан эса, гражданларнинг қонуний ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи адвокатуранинг фаолиятини ривожлантириш зарур. Бу соҳада чет эллардан ўрнак олса арзийди.

Жумҳуриятимиздаги деярли барча юридик консультацияларда, яъни инсон ҳуқуқини ҳимоя қилувчи идораларда энг оддий иш шароити ҳам яратилиб берилмаган. Шахсан Ленин шаҳрида жойлашган бизнинг юридик консультациямиз мисолида оладиган бўлсак, 9 нафар адвокат учун олтита иш столи бор. Булар ҳам отам замонидан қолган...

А. ОМОНОВ,
Ленин шаҳар адвокатлар юридик консультациясининг адвокати.

«ФОТОКОНКУРС-90»

...КЕЧИКЯПТИ.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ сурати.

«ЁЗГИ» ВАҚТ АМАЛ ҚИЛИШИ ВАҚТИНИНГ ТУГАШИ ҲАҚИДА

СССР ягона вақт ва эталон частоталар давлат комиссияси хабар қилади. «Ёзги» вақт амал қилиш даври тугаши муносабати билан 1990 йил 30 сентябрь куни соат 3 да Совет Иттифоқи территориясида соатларнинг миллари 1 соат орқага суриб қўйилади.

Вақт ҳисоблаш тажрибаси тугаганлиги муносабати билан 1990 йил 30 сентябрда Белоруссия, Ўзбекистон, Тожикистон ва Туркманистон Совет Социалистик Жумҳуриятларида соатларнинг миллари сурилмайди.

БАНГИХОНА ФОШ ЭТИЛДИ

Жумҳурият Давлат хавфсизлиги комитети ва Ички ишлар министрлиги матбуот шўъбасининг хабар қилишича, Тошкент шаҳар ижроия комитети ички ишлар бошқармасининг ва Ўзбекистон ССР Давлат хавфсизлиги комитетининг уюшган жиноятчиликка қарши кураш бўлимлари ходимлари биргаликда ўтказган оператив-қидирув тадбирлари натижасида Тошкентдаги бангихона фош этилди ва тугатилди. Чилонзор районида истиқомат қилувчи, ҳеч қаерда ишламайдиган аёл Т.нинг уйи шундай бангихонага айлантирилганлиги аниқланди. Тошкентлик, илгари қароқчилик қилгани учун судланган 25 ёшли Х. ва Тбилиси шаҳрида прописка қилинган, илгари судланган, ҳеч қаерда ишламайдиган 21 ёшли П. шу ерда қорадори истеъмол қилаётганларида қўлга олиндилар.

Қўлга олиш чоғида бангихонада улардан ташқари бошқа ёшлар, шу жумладан балоғат ёшига тўлмаганлар ҳам бор эди. Тинтув ўтказилганда уйдан ва қўлга олинганлар чўнтагидан катта миқдорда қорадори, шприцлар ва бошқа нарсалар топилди.

Шу куннинг ўзидаёқ қорадори етказиб берувчи одам ҳам ушланди. Бу «қонундаги ўғри» деб аталадиган ўта хавфли жиноятчи, азалий банги 40 ёшли Ц. бўлиб чиқди. Унинг ўзи ва уйи тинтилганида ҳам катта миқдордаги қорадори топиб олинди.

Қўлга олиш вақтида ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ходимларига қаршилик кўрсатилди. Ҳодиса юзасидан жиноий иш қўзғатилди, тергов олиб борилмоқда.

(ЎзТАГ).

Муҳаррир
Р. РАҲМОНОВ.

Реклама ва эълонлар

ЎЗБЕКИСТОН ССР САВДО ВАЗИРЛИГИ
ЖУМҲУРИЯТ ҲУНАР-ТЕХНИКА
БИЛИМ ЮРТИ
1990—1991 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН
ҚЎШИМЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти барча йўналишдаги озиқ-овқат, саноат товарлари бўйича юқори малакали контролёр-кассир ва сотувчилар тайёрлайди. Бу группаларга 25 ёшгача бўлган ўрта маълумотлилар кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади.

Ўқиш муддати — 8,5 ой.

Шунингдек декоратор — безакчилар группаси бўлиб ўз-ўзига хизмат кўрсатувчи озиқ-овқат (саноат) товарлари магазинлари учун мутахассислар тайёрланади.

КИРУВЧИЛАР БИЛАН СУҲБАТ ЎТКАЗИЛАДИ.

Ўқиш муддати — 2 йил. Бу группага тўлиқ ўрта маълумотли, 25 ёшгача бўлган ва Ўзбекистон шаҳрида яшовчилар қабул қилинади.

Ўқишга жумҳурият шаҳарларида яшовчилар қабул қилинади.

Ўқиш даври меҳнат стажига киради.

Бошқа шаҳардан келганлар ётоқхона билан таъминланади.

ЎҚИШ ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Ҳамма фанлардан аъло баҳоларга эга бўлган, битириш имтиҳонларини муваффақиятли топширган ўқувчилар педагогика кенгаши қарорига кўра, ўқишни битириб бўлгач Тошкент совет савдо техникумига кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади.

Ўқувчиларнинг ишлаб чиқариш практикаси Тошкент шаҳрининг Бош Универсал магазинида ва универсамларда олиб борилади.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, маълумоти тўғрисидаги ҳужжат (асли), турар жойидан справка, таржимаи ҳоли, 086/У формадаги медицина справкаси, 3х4 см. катталикдаги 6 та фотосурат, характеристика, шаҳар савдо идораси ва область савдо бошқармасининг йўлланмаси.

Ўқишга қабул қилинганларга ҳар ойда 42 сўм стипендия берилади.

Ота-онасиз ва етим қолган ўқувчиларга ҳамда Улуғ Ватан уруши I ва II даражали ногиронларнинг фарзандларига ҳар ойда 50 сўм стипендия тўланади.

Жумҳурият Ҳунар-Техника билим юртининг адреси: 700173, Тошкент шаҳри, А. Икромов райони Собир Юсупов кўчаси, 3-уй. (13, 70, 116-э автобуслар билан «Тез ёрдам медицина клиникаси» 4 ва 9 трамвайлар билан «Чўпон-ота» бекатларигача борилади), телефонлар: 75-35-86, 75-35-92.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ФАНЛАР
АКАДЕМИЯСИ ПРЕЗИДИУМИ

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг
ЖУМҲУРИЯТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КУЧЛАРИНИ ЎРГАНИШ КЕНГАШИНИНГ РАИСИ БЎШ ЛАВОЗИМИГА

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ёши 60 дан ошмаган, иқтисод фанлари доктори илмий даражасига эга бўлган шахслар танловда иштирок этишлари мумкин.

Танлов иштирокчилари қуйидаги ҳужжатларни тақдим этишлари шарт: кадрларни ҳисобга олиш бўйича шахсий варақа, 4 та фотосурат, таржимаи ҳол, олий ўқув юртини тамомлаганлиги ҳамда илмий даража берилганлиги тўғрисидаги дипломларнинг нусхалари, меҳнаткашлар жамоаси ёки бошқа орган, ташкилот томонидан номзод кўрсатилганлиги тўғрисидаги йиғин баёни.

Номзодликка кўрсатиш ҳуқуқи Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Президиумига ва Ижтимоий фанлар бўлимларига, бошқа илмий муассасаларнинг ва олий ўқув юртларининг илмий кенгашларига, жамиятларга ва уюшмаларга ҳавола этилади.

ҲУЖЖАТЛАР — 24 СЕНТЯБРГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Ҳужжатлар қуйидаги манзилга юборилсин: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Гоголь кўчаси, 70-уй, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Президиуми, телефон: 33-82-52.

СССР Давлат статистика комитети

ИҚТИСОДИЙ АХБОРОТЛАРНИНГ ҲИСОБ-КИТОБИ, СТАТИСТИКАСИ ВА УЛАРГА МАШИНАДА ИШЛОВ БЕРИШ СОҲАСИДАГИ РАҲБАР ХОДИМЛАР ВА МУТАХАССИСЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ ТАРМОҚЛАРАРО ИНСТИТУТИНИНГ

ЎЗБЕКИСТОН ФИЛИАЛИ

кафедралар бўйича профессор-ўқитувчилар таркибидаги

БЎШ ЛАВОЗИМЛАРГА

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

профессор: статистика, бухгалтерия ҳисоби ва хўжалик фаолияти таҳлили (0,5), ижтимоий фанлар, режалаштириш ва бошқариш;

доцентлар: саноатда (2), бюджет ташкилотларида, қурилишда (0,5), бухгалтерия ҳисоби ва хўжалик фаолияти таҳлили, ижтимоий фанлар, режалаштириш ва бошқариш (0,5); капитал қурилиш статистикаси, миллий ҳисобларнинг стандарт системаси, ижтимоий статистика;

катта ўқитувчилар: ижтимоий фанлар, режалаштириш ва бошқариш; бюджет ташкилотларида бухгалтерия ҳисоби ва таҳлили, ҳисоблаш техникаси информатикаси ва маълумотларга ишлов бериш (0,5);

ўқитувчилар: саноатда бухгалтерия ҳисоби ва хўжалик фаолияти таҳлили.

Танловда ҳисоб, статистика ва иқтисод соҳасида амалий иш тажрибасига ва ихтисос бўйича меҳнат фаолиятига эга бўлган раҳбар ходимлар ва етакчи мутахассислар қатнашишлари мумкин.

ТАНЛОВ МУДДАТИ — 12 ОКТЯБРГАЧА.

Ҳужжатлар танловлар тўғрисидаги низомларга мувофиқ, қуйидаги манзилга юборилсин: 700077, Тошкент, Луначарский узун кўчаси, 42-уй, кадрлар бўлими.

Телефонлар: 67-19-03, 67-19-13.

●

КОРХОНАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР ВА КООПЕРАТИВЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ

ДИҚҚАТИГА!

Тошкент ноҳия матлубот жамиятлари уюшмаси қошидаги
ХЎЖАЛИК ҲИСОБИДАГИ ТАЪМИРЛАШ-ҚУРИЛИШ УЧАСТКАСИ

ТУГАТИЛДИ

Даъволар 6 октябргача қуйидаги манзилда қабул қилинади: Келес шаҳри, Ғалаба кўчаси, 68-уй.

Тошкент Автомобиль транспорти ва йўллар институти ректорати, партия, касаба уюшмаси ташкилотлари ва фалсафа кафедрасининг жамоаси, катта ўқитувчи, фалсафа фанлари номзоди М. Ю. Жўраевага отаси

Юнус Мансурович ХУЖАЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.
№ 215.
ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12